

Sociale contacten in Maastricht

Onderzoek naar de ervaringen van mensen die inburgeren

Auteurs

Pepijn Tielens | projectleider en onderzoeker

Iyad Sandid | host expertpool en onderzoeker

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Samenvatting	2
Inleiding	5
Methodologie	7
Stap 1: Van ambitie naar meetbare doelen	7
Stap 2: Onderzoek en dataverzameling	9
Stap 3: Analyse en interpretatie	10
Perspectief van nieuwkomers	11
Sociale relaties	12
Inleiding	12
1. Sociaal netwerk	12
2. Redenen voor contact	18
3. Netwerk opbouwen	22
Welkom en eenzaamheid	28
Inleiding	28
1. Welkom	28
2. Eenzaamheid	31
Ontmoetingsplekken	35
Inleiding	35
1. Ontmoetingsplekken	35
(Vrijwilligers)werk	40
Inleiding	40
1. (Vrijwilligers)werk	40
Inburgeringsconsulent	46
Inleiding	46
1. Inburgeringsconsulent	46
Opvang	51
Inleiding	51
1. Ervaringen op het azc	51
Conclusie en aanbevelingen	57
Bijlage: Representativiteit	60
Tenslotte...	63

Vormgeving en redactie

Jaime Hilditch | service designer

Femke Brand | communicatie specialist

Cultural mediators

Salma Fayed (Arabisch)

Nesrine Hmida (Arabisch)

Canan Bozdas (Turks)

Ingrid Pavel (Engels)

Samenvatting

Dit rapport is uitgevoerd door OpenEmbassy in samenwerking met de gemeente Maastricht. Het onderzoek maakt deel uit van de gemeentelijke Monitoring- en Evaluatiecyclus van de Wet Inburgering 2021. De gemeente wil met deze rapportage inzicht krijgen in de sociale verbindingen en hoe beleid en uitvoering bijdragen aan de mogelijkheid voor nieuwkomers om een sociaal netwerk op te bouwen in Maastricht.

Dit rapport draagt bij aan structureel leren binnen de gemeente: door het combineren van data, ervaringskennis en gezamenlijke reflectie ontstaat een fundament voor toekomstbestendig beleid dat aansluit bij de leefwereld van nieuwkomers. In het onderzoek is dit uitgevoerd met:

- Een **representatieve survey** onder 124 nieuwkomers, uitgevoerd in september 2025 leverde representatieve inzichten op over sociale relaties.
- Een **diverse expertpool** van 17 deelnemers verdiepte deze resultaten via gesprekken over de rol van sociale relaties in het opbouwen van een leven in Maastricht.

Belangrijkste bevindingen

Uit het onderzoek komen enkele inzichten naar voren over de sociale contacten van inburgeraars in Maastricht:

1. **Behoefte:** Inburgeraars hebben behoefte aan meer sociale contacten, met name met mensen die al langer in Maastricht wonen. Deze zogeheten brugcontacten zijn vaak vluchtig en niet permanent. De taal, stereotypering, mentale last van de asielprocedure, verhuizingen en culturele verschillen maken het lastig om contact te leggen. Er is behoefte aan ontmoetingsplekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.
2. **Positiviteit:** Positieve ervaringen op lokaal niveau wanneer mensen net in Maastricht wonen zijn bepalend. Uitsluiting, racisme en discriminatie geven mensen het gevoel dat ze er niet bij horen en niet zichzelf kunnen zijn.
3. **(Vrijwilligers)werk:** talig en sociaal interactief (vrijwilligers)werk is een belangrijke katalysator om een sociaal leven op te bouwen. Gemeenten, via de inburgeringsconsulent, en maatschappelijke partners spelen een belangrijke rol om nieuwkomers naar dergelijke (vrijwilligers)werkplekken te gidsen.
4. **Opvang:** Mensen die op het azc wonen ervaren grotere obstakels om een sociaal netwerk op te bouwen. Er liggen kansen voor vroegtijdige netwerkopbouw, onder andere door het azc toegankelijker te maken, verhuizingen te beperken en een basis in de taal te bieden. Andere gemeenten kunnen hiervoor als voorbeeld fungeren.
5. **Gemeente:** Naast dat nieuwkomers over het algemeen vertrouwen hebben in de gemeente, sluit de ondersteuning niet altijd aan bij de specifieke behoeften van mensen.

Informatie, begeleiding en doorverwijzing naar sociale mogelijkheden zijn niet altijd toereikend, waardoor kansen om sociale verbindingen op te bouwen onbenut blijven.

De bevindingen laten zien dat sociale connecties nauw verweven zijn met meer concrete onderdelen in de inburgering zoals taal en werk en dat deze elementen effect op elkaar hebben. Een goede basis om een leven op te bouwen ligt in een sociaal netwerk. Dat vereist niet alleen inspanningen van inburgeraars maar ook van de ontvangende maatschappij.

Kern-aanbevelingen

Sociale relaties zijn een complex thema om verandering op te bewerkstelligen, omdat sociale relaties met name tussen mensen plaatsvinden en je als gemeente en partners daar geen rol in hebt en alleen in kunt faciliteren. We zien echter voldoende grond voor de gemeente en partners en geven de volgende aanbevelingen:

Beleid

- Ontwikkel een programma voor of aan het begin van de inburgering om inburgeraars in staat te stellen om veel nieuwe mensen te ontmoeten.
- Vergroot de focus binnen bestaande inburgeringsprogramma's op het ontmoeten van mensen en het aangaan van interacties.
- Ontwikkel structureel taalaanbod vanuit de opvang en voor de inburgering gericht om mensen een basis te geven om sociale interacties aan te gaan. Bouw dit aanbod stapsgewijs uit naar taal in de praktijk en (vrijwilligers)werk.
- Ontwikkel aanbod voor onder andere ouderen, mensen zonder (vrijwilligers)werk en mensen in de Z-route wanneer ze een beperkter netwerk hebben en behoefte hebben aan het vergroten van hun netwerk.

Uitvoering

- Koppel inburgeraars aan oud-inburgeraars en aan mensen die eenzelfde soort werkachtergrond hebben om ondersteuning en de weg naar (vrijwilligers)werk en brugcontacten te vergemakkelijken.
- Bied alleen (vrijwilligers)werk aan vanuit de gemeente dat een taalcomponent en sociale interactie biedt en ondersteun bestaande (vrijwilligers)werkplekken om dit te includeren in hun aanbod.
- Breng de behoefte die mensen hebben aan sociaal contact vanaf een vroege fase in kaart, en vervolgens periodiek. Kijk hoe je als inburgeringsconsulent inburgeraars hier in kunt gidsen.

Samenwerking

- Vergroot bewustwording over sociale contacten tussen (nieuwe) Maastrichtenaren via campagnes, het openstellen van locaties en activiteiten gericht op ontmoeting.
- Zoek de samenwerking op met partijen die gespecialiseerd zijn in het voeren van complexe gesprekken of afdelingen in de gemeente die zich inzetten tegen racisme en discriminatie.

- Verken welke locaties in Maastricht ervoor openstaan om actief nieuwkomers te verwelkomen en ontwikkel ontmoetingsplekken waar mensen bijeenkomen op basis van gezamenlijke interesses.
- Investeer met COA en partners in locaties waar mensen langer kunnen verblijven met faciliteiten die interactie bevorderen, zoals taalonderwijs, ontmoetingsplekken en sociale activiteiten.

→Voor een meer gedetailleerde lijst met aanbevelingen, zie de sectie: [Conclusie en aanbevelingen](#)

Inleiding

Dit rapport is het resultaat van een onderzoek naar sociale connecties van inburgeraars dat OpenEmbassy uitvoert in samenwerking met gemeente Maastricht. De gemeente wil zo inzicht krijgen in het sociale netwerk van inburgeraars en hoe beleid en uitvoering bijdragen aan de mogelijkheid voor nieuwkomers om een sociaal leven op te bouwen in Maastricht.

Inburgering wordt vaak gezien als een doel op zichzelf. Het is belangrijk dat mensen mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving, het liefst via (betaald) werk. We zien nog (te) vaak over het hoofd dat de inburgering een instrument is om je leven op te bouwen en mee te kunnen doen, en dat de sociale context en een sociaal netwerk een ontzettend belangrijke rol spelen. Dit rapport geeft meer inzicht in de sociale kant van inburgering in Maastricht.

Context en achtergrond

Het onderzoek wordt gedaan in het kader van de Wet Inburgering 2021, waarin gemeenten verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van nieuwkomers naar participatie, werk en maatschappelijke zelfredzaamheid. Om te zorgen dat mensen een leven kunnen opbouwen in Maastricht is het bouwen en onderhouden van een sociaal netwerk een niet te onderschatten element. Een sociaal netwerk beïnvloedt participatie, werk en maatschappelijke zelfredzaamheid en andersom.

Deze rapportage helpt de gemeente om te leren wat er speelt op sociaal vlak voor inburgeraars en daaruit te destilleren wat werkt in beleid en uitvoering, en om onderbouwd te sturen op verbetering. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de ervaringen van nieuwkomers zelf het vertrekpunt vormen. Door hun perspectieven op te halen en serieus te nemen als kennisbron, ontstaat beleid dat beter aansluit bij de dagelijkse leefwereld.

De Monitoring en Evaluatie (M&E) methodiek van OpenEmbassy sluit hier naadloos op aan:

- Via het **monitoringskader** op basis van de Indicators of Integration brachten we in kaart welke leefgebieden van belang zijn wanneer iemand een sociaal leven opbouwt in Maastricht.
- Via een **survey** haalden we de eerste brede inzichten op over enkele belangrijke thema's.
- Via de **expertpool** brengen nieuwkomers hun ervaringen en ideeën voor verbetering in.

Zo wordt leren van ervaringen onderdeel van het beleid zelf.

Onderzoekopzet en focus van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit meerdere fasen. In de eerste fase is de lokale ambitie van de gemeente Maastricht naast het Indicators of Integration-model gelegd. Dit is een integraal, wetenschappelijk

onderbouwd model dat uitgaat van de ervaringen van nieuwkomers zelf. Het model vormt de basis van het beleidskader inburgering dat door de gemeente Maastricht is opgesteld.

Op basis van gesprekken met de gemeente zijn de relevante indicatoren en resultaten geselecteerd die het beste aansluiten bij dit onderzoek over sociale relaties.

In dit onderzoek lag de focus op de volgende thema's:

- Sociaal netwerk in het algemeen
- Welkom voelen
- Eenzaamheid
- Ontmoetingsplekken
- Sociale relaties en (vrijwilligers)werk
- Sociale relaties en taal
- Inburgeringsconsulent
- Ervaringen vanuit het azc

Vervolgens is met de geselecteerde thema's een M&E-onderzoek uitgevoerd in twee stappen:

1. Een **survey** onder 124 nieuwkomers om kwantitatieve inzichten te verzamelen.
2. Een **expertpool** van 17 deelnemers om de resultaten te verdiepen en betekenis te geven vanuit hun eigen ervaring.

Structuur van het rapport – Leeswijzer

Het rapport bestaat uit zes hoofdstukken:

1. **Inleiding:** beschrijft de aanleiding, focus en opzet van het onderzoek.
2. **Methodologie:** licht onderzoeks aanpak toe, inclusief bronnen en betrokkenen.
3. **Resultaten per thema:** laat zien hoe nieuwkomers verschillende aspecten van hun sociale leven in relatie tot de inburgering ervaren.
4. **Conclusies en aanbevelingen:** presenteert de overkoepelende bevindingen en handelingsperspectieven.
5. **Bijlage:** de representativiteit tabel van het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek afgezet tegen de totale aantallen in de gemeente.

Samen met deze rapportage wordt een interactief dashboard opgeleverd, met alle resultaten van de survey.

Methodologie

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe het M&E-onderzoek is opgezet en uitgevoerd. Het doel van de methodologie is om inzicht te geven in hoe we gegevens hebben verzameld, wie betrokken waren, en hoe de resultaten zijn geanalyseerd en geïnterpreteerd. De M&E-aanpak van OpenEmbassy bestaat uit enkele vaste stappen, gebaseerd op het Indicators of Integration-model.

Onderzoeksaanpak en doel

Dit onderzoek maakt deel uit van de bredere M&E-aanpak van OpenEmbassy. Het doel is om inzicht te geven in wat goed werkt voor nieuwkomers, en gemeenten te helpen om beleid en uitvoering structureel te verbeteren.

De methodiek combineert twee onderzoeksmethoden

- **Kwantitatieve data** via een survey;
- **Kwalitatieve ervaringen** via de expertpool

De aanpak is gebaseerd op het internationaal ontwikkelde Indicators of Integration Framework (zie toelichting bij stap 1), dat inzicht geeft in hoe mensen hun leven opbouwen in een nieuwe samenleving.

Stap 1: Van ambitie naar meetbare doelen

In de eerste fase van dit onderzoek is samen met de gemeente vastgesteld welke thema's een rol spelen in het kader van het opbouwen van een sociaal netwerk in Maastricht.

Het Indicator of Integration model (ioi-model)

De structuur die hiervoor is gebruikt is gebaseerd op het Indicator of Integration model van Alison Strang et al. Dit is een wetenschappelijk onderbouwd model, ontwikkeld vanuit de ervaringen van nieuwkomers zelf, en later door OpenEmbassy intensief doorontwikkeld voor de Nederlandse context. Het ioi-model biedt zowel een gestructureerde basis voor gegevensverzameling als een dynamisch raamwerk dat zich laat aanpassen aan lokale omstandigheden. Daarmee helpt het gemeenten, organisaties en werkgevers om te ontwerpen, monitoren en evalueren hoe goed hun beleid en ondersteuning bijdragen aan het opbouwen van een leven in Nederland.

Het framework onderscheidt veertien leefgebieden, van werk en huisvesting tot taal, gezondheid, veiligheid, sociale verbindingen en rechten, die samen het proces van inburgering en meedoen beschrijven.

Aanpak in deze fase

- Kick-off en verdiepingssessies om de ambities en onderzoeksvragen scherp te stellen.
- Vertaling van de bestaande beleidsambitie naar indicatoren en onderzoeksthema's (outcomes).
- Vaststellen van de onderzoeksfocus; welke indicatoren worden onderzocht en welke data zijn daarvoor nodig (welke indicatoren worden onderzocht).

Stap 2: Onderzoek en dataverzameling

Om zowel cijfers als ervaringen te verzamelen, combineren we twee complementaire bronnen: een survey en een expertpool. Samen geven zij een rijk beeld van wat goed werkt, wat beter kan en hoe nieuwkomers dat zelf ervaren.

Kwantitatief onderzoek: Verschilsensitieve survey

De survey is opgesteld op basis van de gekozen indicatoren/outcomes en is toegankelijk gemaakt voor verschillende doelgroepen. De vragenlijst is meertalig¹ en houdt rekening met verschillen in taalniveau en geletterdheid (verschil sensitieve aanpak). De vertalingen zijn door OpenEmbassy collega's gecontroleerd om zo ook de context en het begrip van de inburgering mee te nemen in de vertaling.

- **Doel:** inzicht krijgen in de ervaringen en behoeften van nieuwkomers op de geselecteerde indicatoren/outcomes.

¹ Nederlands B1, Engels, Arabisch, Turks, Farsi en Tigrinya

- **Distributie:** via partners in de inburgering (onder andere Taalscholen en welzijnsorganisaties), deels digitaal (onder andere Whatsapp, Signal en Facebook) en deels via locatiebezoek bij VISTA, VluchtelingenWerk, Stichting Wereldwijd, RefugeeTeam en het azc in Maastricht.
- **Periode van afname:** september 2025
- **Respons:** 124 respondenten (16% van de totale populatie) waardoor voor de survey geldt:
 - 95% betrouwbaarheidsniveau = Op basis van 124 behaalde respondenten kunnen we met 95% zeker stellen dat de gegeven antwoorden overeenkomen met de behoefte van de gehele populatie inburgeraars.
 - 5% foutmarge = Op basis van 124 respondenten ligt de % verdeling voor de gehele populatie inburgeraars maximaal 5% onder en 5% boven het % in het antwoord.

De resultaten zijn verwerkt in een Lookerstudio dashboard en geanalyseerd met SPSS.

Bij het interpreteren van de resultaten is het belangrijk om de samenstelling van de groep respondenten in perspectief te plaatsen. In de survey is gestreefd naar een zo representatief mogelijke afspiegeling van de totale groep nieuwkomers in de gemeente Maastricht.

→In [Bijlage: Representativiteit](#) staat een overzicht van het aantal respondenten per kenmerk (leeftijd, geslacht, herkomst, opleidingsniveau) vergeleken met de totale groep inburgeraars.

Kwalitatief onderzoek: Expertpool

De expertpool is een groep nieuwkomers (experts) die actief meedenkt en ervaringen deelt over in dit geval hun sociale leven in Maastricht en aanverwante thema's. Deelnemers kunnen meedoen in de taal van hun voorkeur en OpenEmbassy regelt cultural mediators die kunnen vertalen én geleefde ervaring hebben met inburgering.

Tijdens twee bijeenkomsten van elk drie uur, die start met gezamenlijk eten, gingen deelnemers in gesprek over thema's die vantevoren zijn vastgesteld. Daarnaast interviewden zij 1 à 2 mensen uit hun eigen netwerk (peer research) om meer perspectieven op te halen en kregen zij een fotografie-opdracht. Na afloop houden we contact met de deelnemers in een WhatsApp groep, onder andere om hen op de hoogte te houden van het onderzoek.

- **Aantal deelnemers:** 17
- **Doel:** verdieping en duiding van de cijfers vanuit geleefde ervaring.
- **Werkwijze:** open gesprekken, thematische analyse en clusteren van inzichten.

→De kenmerken van de deelnemers worden verder toegelicht in [Bijlage: Representativiteit](#).

Stap 3: Analyse en interpretatie

De analyse is uitgevoerd door onderzoekers van OpenEmbassy volgens een vaste, systematische werkwijze. Doel van de analyse is om de gegevens uit de drie bronnen – survey, expertpool en

leerbijeenkomsten – met elkaar te verbinden en te vertalen naar bruikbare inzichten en handelingsperspectieven.

Analyse-aanpak

De analyse bestaat uit vier opeenvolgende stappen:

1. Combineren van bronnen

De surveydata geven een kwantitatief beeld van ervaringen en trends, de expertpool biedt kwalitatieve verdieping en laat het *waarom* achter de cijfers zien.

2. Ordenen van resultaten

De resultaten zijn geordend per thema. Aan het einde van elk hoofdstuk volgt een samenvattende analyse met conclusies en aanbevelingen voor dat thema.

3. Triangulatie en duiding

Bevindingen uit verschillende bronnen worden met elkaar vergeleken om patronen, overeenkomsten en verschillen zichtbaar te maken. Waar nodig zijn inzichten uit beleidsdocumenten, eerdere M&E-onderzoeken en landelijke datasets toegevoegd om resultaten te duiden.

4. Afleiding van aanbevelingen

Op basis van de gecombineerde inzichten worden thema's en verbeterpunten geïdentificeerd per hoofdstuk. Deze zijn aan het einde van het rapport samengevoegd geordend op drie niveaus: beleid, uitvoering en samenwerking.

De aanbevelingen worden op verschillende plekken in dit rapport weergegeven:

- **Aan het eind van elk hoofdstuk:** samenvattende conclusies en aanbevelingen per thema.
- **In hoofdstuk *Conclusies en aanbevelingen*:** integrale analyse van alle resultaten en de belangrijkste strategische aanbevelingen.
- **In de Managementsamenvatting:** de kerninzichten en prioriteiten voor beleid en uitvoering.

Perspectief van nieuwkomers

Hun ervaringen op basis van de Indicatoren van Integratie

IJkpunten en Middelen

Deze domeinen staan voor de context waarin integratie kan plaatsvinden. En de belangrijkste leergebieden die algemeen erkend worden als cruciaal voor het integratieproces.

Sociale Verbindingen

Deze drie erkennen het belang van relaties voor het proces van integratie en beschrijven verschillende soorten relaties die daaraan bijdragen.

Fundament

Het fundament vormt de basis: de wederzijdse verwachtingen en verplichtingen in het integratieproces.

Ondersteuners

Deze 5 domeinen staan voor belangrijke sleutelfactoren die bijdragen aan het integratieproces.

Sociale relaties

Sociale relaties zijn cruciaal voor de (mentale) gezondheid en het welzijn van mensen en ondersteunen integratie. Bekende mensen, familie en een gedeelde taal, cultuur of religie kunnen allemaal bijdragen aan het gevoel erbij te horen. Sociale verbondenheid met de lokale gemeenschap is essentieel voor interactie, sociale cohesie en educatieve en economische kansen.

Inleiding

Uit gesprekken met de gemeente Maastricht komt naar voren dat er nog weinig bekend is over de sociale netwerken van nieuwkomers die aan het inburgeren zijn. Hoewel het geen onderdeel is van de inburgering, weten we uit onderzoek dat sociale netwerken van grote invloed zijn op hoe de inburgering verloopt, en breder: of mensen in staat zijn hun leven op te bouwen in Maastricht. Daarom bevat dit hoofdstuk de algemene inzichten over de sociale relaties van inburgeraars in Maastricht.

Binnen dit thema hebben we gekeken naar een aantal onderwerpen die gaan over sociale relaties in het algemeen:

1. Sociaal netwerk: Hoe ziet het sociale netwerk van nieuwkomers eruit en welke rol spelen banden (de relaties tussen mensen met een gedeelde identiteit) en bruggen (de relaties tussen mensen met verschillende achtergronden) hier in?
2. Redenen voor contact: wat zijn de belangrijkste redenen voor nieuwkomers om hun netwerk in Maastricht uit te breiden?
3. Netwerk opbouwen: wat maakt het makkelijk, en wat maakt het moeilijk om een netwerk op te bouwen in Maastricht?

1. Sociaal netwerk

Survey

De resultaten van de survey laten het volgende zien:

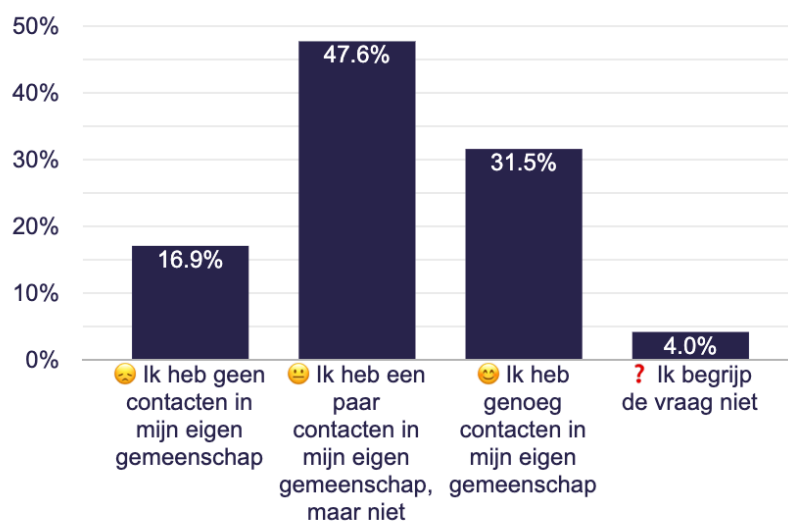
- Er is behoefte van mensen die inburgeren om hun netwerk uit te breiden in alle facetten. Ca. $\frac{2}{3}$ heeft geen of onvoldoende contacten met mensen uit hun eigen gemeenschap, andere inburgeraars en mensen die langer in Maastricht wonen.
- Met name de contacten met mensen die langer in Maastricht wonen blijven achter. Er zijn relatief veel mensen (+ 30%) die geen contacten hebben met mensen die langer in Maastricht wonen.

- Deze resultaten komen overeen met eerdere lokale onderzoeken van OpenEmbassy in het kader van de opvang en inburgering, waarbij er vaak een sterke behoefte is aan meer contacten (m.n. brug contacten).

Als we dieper inzoomen op de data valt het volgende op:

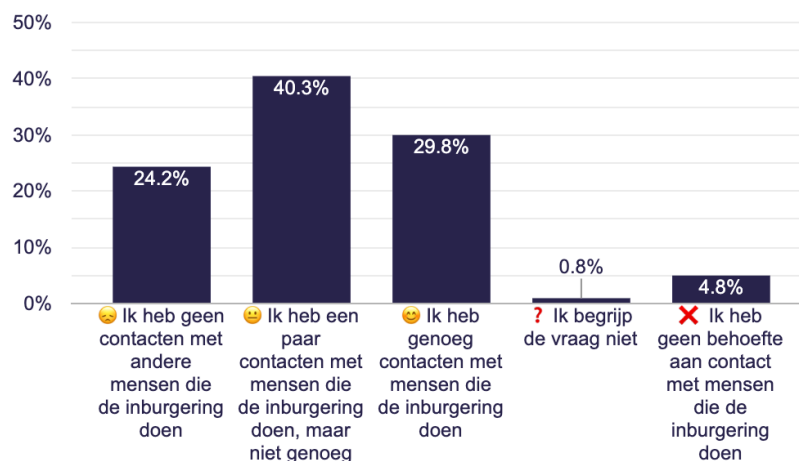
- Jongeren (18-30) hebben relatief vaker voldoende contacten dan andere leeftijdsgroepen.
- Mensen die nog op het azc wonen hebben vaker voldoende contact met de eigen gemeenschap en relatief vaker geen contact met andere Maastrichtenaars in vergelijking met mensen die een huis hebben.
 - Dit komt overeen met bevindingen uit ander onderzoek waaruit blijkt dat azc's over het algemeen ontoegankelijk zijn.
- In de plaatsen rondom Maastricht zijn er relatief meer mensen die geen contact hebben met mensen die al langer in Maastricht en omgeving wonen.
 - Wellicht zijn er buiten Maastricht minder mensen die ook contact leggen in het Engels.
- In de Z-route hebben mensen relatief minder contacten met de eigen gemeenschap en andere inburgeraars, en in de Onderwijsroute/B1-entree² juist te weinig contacten met mensen die al langer in Maastricht wonen.
- Mensen zonder (vrijwilligers)werk hebben relatief vaker behoefte aan contacten in de eigen gemeenschap en mensen die langer in Maastricht wonen dan mensen met (vrijwilligers)werk.
 - Voor mensen die geen (vrijwilligers)werk hebben is de noodzaak groter voor een netwerk dat je die kansen biedt.

1: Heb je voldoende contacten met mensen uit je eigen gemeenschap?

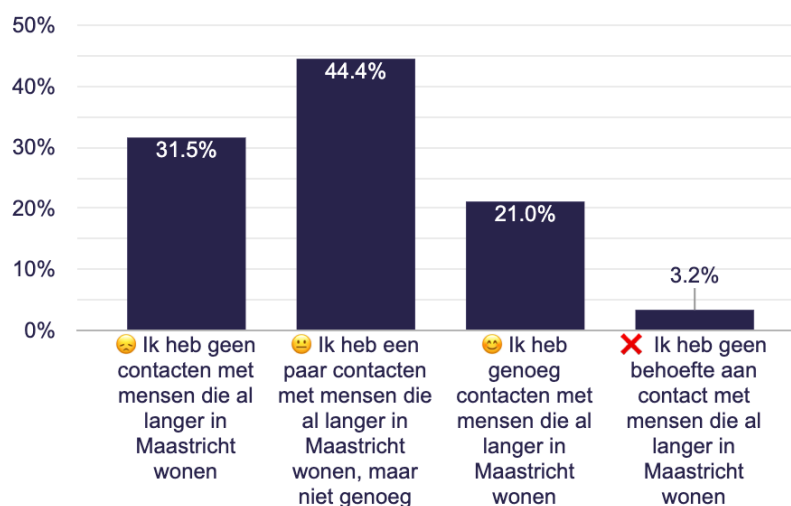

² In de survey werd gevraagd aan respondenten welke leerroute ze volgden. Daar werd de Onderwijsroute genoemd, in plaats van de B1 entree route die in de regio is opgezet. Er is op dit moment geen Onderwijsroute in Maastricht.

2: Heb je voldoende contacten met andere mensen die inburgeren?

3: Heb je voldoende contacten met mensen die al langer in Maastricht wonen?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

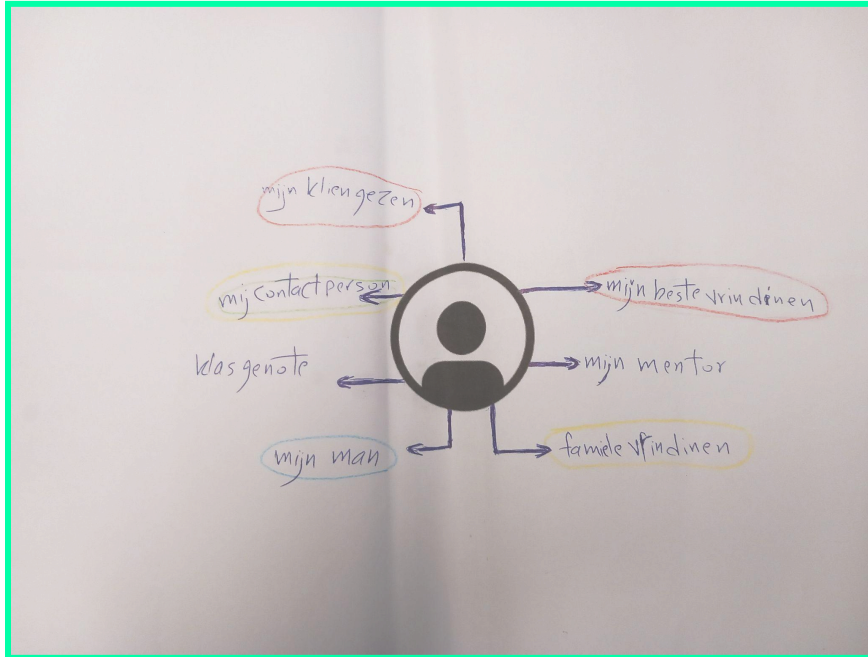
- Men over het algemeen tevreden is over het sociale netwerk dat ze tot dusverre hebben opgebouwd, al missen ze wel contacten.
- Men hecht met name waarde aan vrienden- en familiebanden maar juist deze banden missen ze soms in Maastricht.
- Er is een sterke behoefte aan meer contact met mensen die al langer in Maastricht wonen.
- Zekerheid over verblijf en inclusie in de woonomgeving maken dat mensen tevreden met hun sociale leven, terwijl racisme, gevoel van uitsluiting en een gebrek aan kansen mensen zeer ontevreden maken met hun sociale leven.

Sociaal netwerk

Over het algemeen zijn deelnemers tevreden over hun sociale netwerk in Maastricht. Netwerken bestaan vooral uit vrienden, familie (vaak op afstand), contacten die zijn opgedaan in de inburgering, via werk of in de buurt, inburgeringsconsulent (of COA), en taaldocenten.

In de expertpool hebben deelnemers hun netwerk in kaart gebracht waarbij ze met verschillende kleuren aangaven waarvoor ze bij hun contacten terecht kunnen:

- Rood: een contact waar je leuke activiteiten mee kan ondernemen en een gezellige tijd hebt
- Blauw: een contact dat je emotioneel kan ondersteunen wanneer je het zwaar hebt
- Groen: een contact dat je praktische hulp kan bieden wanneer je ondersteuning nodig hebt
- Geel: een contact dat je kansen biedt voor bijvoorbeeld werk

Een voorbeeld van het netwerk van een van de deelnemers:

Rood (gezelligheid):
mijn gezin, mijn beste vriendinnen

Blauw (emotionele steun):
mijn man

Groen (praktische hulp):
Mijn contactpersoon

Geel (kansen):
Familie en vrienden, mijn contactpersoon

Niet omcirkeld:
Mijn mentor, klasgenoten

Opvallend is dat de grootte van netwerken verschilt per persoon. Een groot deel van de deelnemers heeft voor alle vier bovengenoemde functies contact in Maastricht. Vrienden en familie worden vaak gezien als contacten voor emotionele steun en gezelligheid, terwijl contacten via werk of een inburgeringsconsulent juist kansen en praktische ondersteuning bieden. Tegelijkertijd heeft een aantal deelnemers ook aangegeven dat ze juist kansen kunnen krijgen via hun vrienden en kennissen, wat duidt op het belang van informele netwerken voor participatie en het vinden van (vrijwilligers)werk.

Waarde van banden

De meeste deelnemers hechten waarde aan familie- en vriendschapsbanden. Vaak hebben ze hun familie moeten achterlaten of wachten ze nog op gezinshereniging waardoor ze deze banden (tijdelijk) moeten missen.

Ik geloof dat wanneer mensen zich gesetteld en blij voelen samen met hun familie, zij meer in staat zijn om hulp en steun aan te bieden aan de bredere gemeenschap. In mijn familie delen wij

die steun en ik waardeer dat. — Man, 50-60, Jemen, B1 route, 2022, 2024, woning, Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin³

Juist het ontbreken van familie maakt het soms juist extra lastig om te identificeren wie je in je omgeving om ondersteuning kan vragen. Zo gaf een van de deelnemers aan dat ze de onvoorwaardelijkheid van familiebanden miste.

Ik voel me hier dakloos. Het gemis van familieleden zorgt voor een gevoel van afstand. Bijvoorbeeld, als er iets in huis gerepareerd moet worden, weet ik niet of het normaal is om dat aan mijn taalcoach te vragen. — Vrouw, 50-60, Turkije, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Het ontbreken van die onvoorwaardelijke banden betekent dat je weer opnieuw moet uitvinden wie er in je netwerk ondersteuning kunnen bieden als het nodig is.

Brugcontacten

Naast de vriendschaps- en familiebanden die mensen onderhouden, klinkt er een sterke behoefte aan meer contact met Nederlandse mensen. Mensen geven aan dat het lastig is om contacten te onderhouden en dat contact vaak vluchtig en niet permanent is.

Mijn Arabische burens zijn heel aardig. Mijn Nederlandse burens zijn ook aardig. Ik nodigde hen uit voor koffie, en ik dacht dat onze band daardoor sterker werd. Daarna zijn ze helaas nooit meer langs geweest. — Vrouw, 18-30, Syrië, Z-Route, 2020, 2024, woning Maastricht, vrijwilligerswerk alleenstaand

Die relatie met onder andere burens wordt door meer mensen gekenmerkt als eenmalig of kortstondig, terwijl er juist behoefte is aan regelmatig contact. Dat zien we later ook in bijvoorbeeld het contact met collega's in het hoofdstuk *(vrijwilligers)Werk*. Over het algemeen geven mensen aan dat ze te weinig contact met Nederlanders ervaren, terwijl er juist behoefte is om contacten te leggen met Nederlandse mensen en waar mogelijk ook nieuwe vriendschappen op te bouwen.

Ik mis mijn familieleden in Turkije, ik mis het om alles zelf te regelen. Ik heb vrienden nodig van mijn eigen leeftijd, maar die geen nieuwkomers zijn. Ik heb behoefte aan een hechte, oprechte band. — Vrouw, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2023, woning Vaals, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Juist de vriendschappen met mensen die al langer in Maastricht wonen kunnen het gemis van oude vriendschappen compenseren en dragen bij aan een thuisgevoel.

³ Analyses worden geïllustreerd met quotes in Nederlands (deels vertaald uit Arabisch, Engels en Turks). Wanneer de informatie beschikbaar is worden de kenmerken van de persoon die gequote is gedeeld, waaronder: gender, leeftijd, land van herkomst, leerroute, aankomstjaar NL, startjaar inburgering, woonsituatie, werksituatie en gezinssituatie.

Inclusie en perspectief

Over het algemeen maakt deelname aan sociale activiteiten, contacten met de burens en toekomstperspectief in Nederland (werk, verblijfsvergunning) dat mensen tevreden zijn over hun sociale leven in het algemeen.

“In het algemeen ben ik blij met mijn sociale leven. Ik heb veel plekken ontdekt waar ik Nederlands kan leren. Ik ken veel plekken in Maastricht. Op dit moment ben ik bezig met een project om een docent te worden. Ook al is het vinden van een baan een probleem – Vrouw, 50-60, Turkije, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Het gevoel uitgesloten te worden of ervaringen met racisme en discriminatie zijn veel voorkomende redenen waardoor mensen aangeven niet tevreden te zijn met hun sociale leven in Maastricht.

“Mijn buurman zei ooit tegen mij: ‘Ik denk dat jij gevaarlijk bent vanwege jouw zwarte haar.’ Ik woonde alleen, en de woningbouw besloot mij te laten verhuizen omdat mijn buurman mij niet accepteerde. Ze vertelden mij dat deze keuze was gemaakt op basis van mijn haarkleur. Ik woon 5 jaar in Maastricht, heb de taal geleerd, gestudeerd, maar ik voel de pijn omdat ik niet geaccepteerd wordt vanwege mijn achtergrond. – Man, 30-40, Jemen, Z-Route, 2020, 2022, woning Maastricht, betaald werk, alleenstaand

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Er is een algehele behoefte aan het opdoen van meer sociale contacten, met name met mensen die al langer in Maastricht wonen (bruggen). Voor mensen op het azc is deze behoefte nog groter, wat te verklaren valt vanwege het minder toegankelijke karakter van opvanglocaties, zie ook *Opvang* voor meer kwalitatieve duiding.
- Banden voorzien met name in emotionele veiligheid en ondersteuning terwijl brug contacten juist nodig zijn voor kansen, leren van de taal en een thuisgevoel.
- Sociale netwerken bieden kansen voor (vrijwilligers)werk. Tegelijkertijd is het krijgen van meer contacten ook een belangrijke opbrengst van (vrijwilligers)werk. Met name de contacten met mensen die al langer in Maastricht wonen.
- Contacten met mensen die in Maastricht wonen zijn vaak niet permanent, terwijl die behoefte er wel is.
- Positieve ervaringen met inclusie, vooral in de nabije omgeving en de buurt bepalen de tevredenheid met je sociale netwerk. Racisme en uitsluiting bewerkstelligen het omgekeerde.

2. Redenen voor contact

Survey

De resultaten van de survey laten zien:

- Ca. 2/3e ziet de meerwaarde om contact te hebben met anderen voor het oefenen van de taal. De redenen daarna zijn vrij gelijkelijk verdeeld, waarbij ca. 50% van de respondenten ook de behoefte heeft om vriendschappen op te bouwen en hulp en ondersteuning te krijgen.
- Tegelijkertijd spreekt circa 3/4e soms tot nooit de Nederlandse taal met andere Maastrichtenaren.

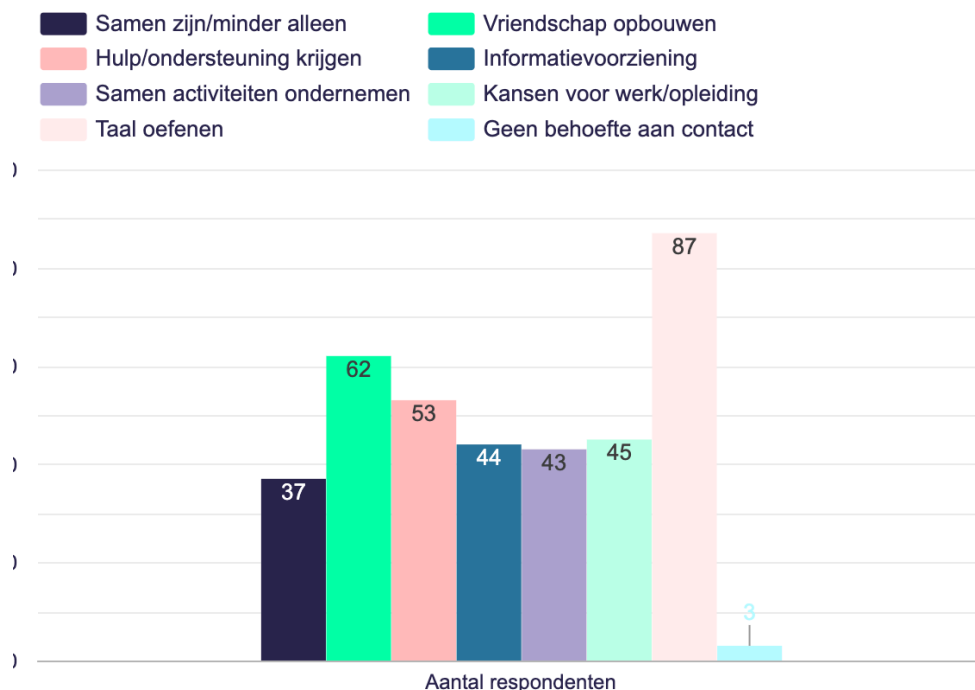
Als we inzoomen op de data:

- Mannen kiezen relatief iets vaker voor vriendschappen opbouwen terwijl non-binaire mensen samenzijn unaniem kiezen als een van hun belangrijkste redenen.⁴
- Mensen die op het azc wonen hebben relatief meer behoefte om contact te hebben om de taal te leren en samen activiteiten te ondernemen.
 - Dit komt overeen met inzichten uit eerdere onderzoeken waaruit blijkt dat veel mensen op het azc willen beginnen met het leren van de taal maar de mogelijkheid om dit structureel te doen niet hebben.
- Mensen in de Onderwijsroute/B1-entree zien het krijgen van hulp of ondersteuning relatief vaker als een belangrijke reden voor contact.
 - Wellicht heeft dit te maken met het feit dat de Onderwijsroute/B1-entree over het algemeen een intensievere leerroute is dan bijvoorbeeld de B1-route.
- Mensen die in 2023 zijn gestart zien kansen voor werk of opleiding relatief vaker als een belangrijke reden voor contact.
 - Mensen die in 2023 zijn gestart zijn al verder in de inburgering en daarmee wellicht actiever op zoek naar werk.
- Ook voor mensen die de inburgering hebben afgerond is het oefenen nog steeds de belangrijkste reden voor contact.
 - Dit kan erop duiden dat ook na de inburgering mensen nog niet klaar zijn met het oefenen van de taal (A2/B1 →)
- Vanaf 40+ zijn er relatief wat meer mensen die nooit de Nederlandse taal spreken.
 - Over het algemeen hebben jongeren ook meer contacten, blijkt uit de survey. Het niet kunnen spreken heeft mogelijk te maken met het achterblijven van het aantal contacten.
- Mensen die niet weten welke route ze volgen of nog niet zijn gestart, spreken minder vaak de Nederlandse taal.
 - Hier kan in meespelen dat mensen in deze groep nog geen/weinig taalles hebben gehad.

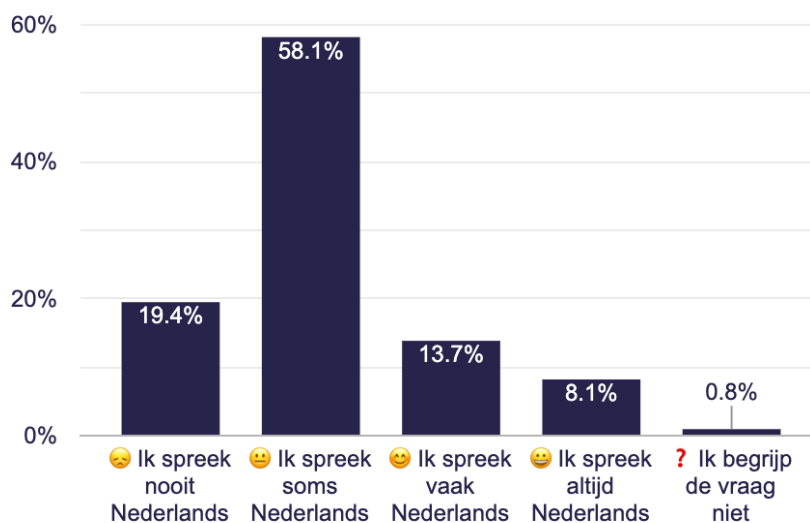
⁴ Er is een kleine populatie van circa 3 mensen die zich identificeren als non-binair volgens de survey. Er is echter niet specifiek kwalitatief onderzoek gedaan naar de behoeften van deze groep. Zo namen er geen mensen die zich als non-binair identificeren deel aan de expertpool.

- Mensen die de inburgering hebben afgerond en/of in 2022 zijn begonnen geven relatief vaker aan dat ze vaak Nederlands spreken met mensen die in Maastricht wonen.
 - Logischerwijs is dit te verklaren omdat mensen verder gevorderd zijn met taalonderwijs en mogelijk al langer een netwerk hebben opgebouwd.

4: Wat zijn de belangrijkste redenen om contact te hebben met anderen? *Meerdere antwoorden mogelijk*

5: Spreek je Nederlands met mensen die al langer in Maastricht wonen?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Sociale netwerken worden niet alleen functioneel gebruikt, bijvoorbeeld voor het leren van de taal.
- Sociale netwerken bijdragen aan een gevoel om erbij te horen.

Erbij horen

Het onderhouden van een sociaal netwerk met mensen die al langer in Maastricht wonen kan kansen bieden. Uit de netwerken die mensen uittekenen blijkt dat vrienden in Nederland of burens juist ook kansen en mogelijkheden kunnen bieden. Het hebben en onderhouden van nieuwe contacten draagt volgens mensen juist ook bij aan het gevoel dat je ergens thuishoort. Of zoals een deelnemer verwoordde.

☞ *Het is heel belangrijk voor mij om relaties op te bouwen in Maastricht om het gevoel te hebben een Nederlandse burger te zijn. Ik heb geen hoop om terug te keren naar Yemen, en ik ben erg bang om teruggestuurd te worden.* – Man, 50-60, Jemen, B1 route, 2022, 2024, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Belang van taal

Deelnemers hechten veel waarde aan het kunnen spreken van de Nederlandse taal als een belangrijke stap om meer sociale contacten op te kunnen doen. Tegelijkertijd geven een aantal mensen aan dat het spreken van de taal ook een angst kan zijn waar je overheen moet stappen.

☞ *Ik mis het om meerdere mensen te hebben om de taal mee te oefenen. Ik neem taalcursussen bij de bibliotheek in Centre Céramique, wat helpt. Door mijn vrijwilligerswerk heb ik nu betere contacten. Ik ben een vrijwilliger voor een jaar, maar pas sinds de laatste twee maanden voel ik mij meer op mijn gemak, omdat ik daarvoor bang was voor racisme. Ik was bang om bespot te worden, maar een van mijn collega's hielp mij deze angsten te overwinnen, en nu ben ik niet langer bang om fouten te maken.* – Vrouw, 18-30, Syrië, Z-Route, 2020, 2024, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Men onderkent zoals hierboven ook deels naar boven komt dat oefening in de praktijk uiteindelijk de beste leermeester is. Naast (vrijwilligers)werk kan dat onder andere ook met mensen uit de buurt, via taalcafé's en taalvrijwilligers.

☞ *Taal is belangrijk en maakt het makkelijker om initiatief te nemen. Wanneer een buurman mij vraagt om hulp dan praat ik tegen hem. Ik ga ook vaak naar Taalcafé's* – Man, 60+, Palestina, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Het onderhouden van een sociaal netwerk kent zowel een functionele kant, zoals het leren van de taal en het benutten van kansen voor werk of opleiding, alsook een emotionele kant: het gevoel erbij te horen. Deze functies worden niet door dezelfde contacten vervuld: emotionele steun wordt vaker gevonden binnen bestaande banden, terwijl functionele doelen vooral samenhangen met brugcontacten.
- Naarmate de inburgering vordert, met name in de Onderwijsroute/B1-entree, worden functionele contacten die helpen met het vinden van werk of starten van een opleiding, belangrijker, terwijl de behoefte aan duurzame sociale relaties blijft bestaan.
- Naast praktische en functionele redenen speelt contact een belangrijke rol in het ervaren van erbij horen. Het opbouwen van relaties met mensen die al langer in Maastricht wonen draagt voor veel inburgeraars bij aan een gevoel van thuis zijn en maatschappelijke verbondenheid.
- Hoewel het leren en oefenen van de Nederlandse taal een belangrijke reden is om contact te zoeken, vormen angst om fouten te maken en vrees voor afwijzing of racisme voor veel inburgeraars een drempel om daadwerkelijk contact aan te gaan. Dat uit zich onder andere in de hoge aantallen mensen die niet vaak Nederlands spreken met mensen die al langer in Maastricht wonen. Veilige en ondersteunende contacten blijken cruciaal om deze drempel te verlagen en brugcontacten te laten ontstaan.
- Voor het leren van de taal moeten mensen een drempel over en daarvoor is het nodig om ervaring in de praktijk op te doen, onder andere via talig (vrijwilligers)werk en het hebben van taalcontact.

3. Netwerk opbouwen

Survey

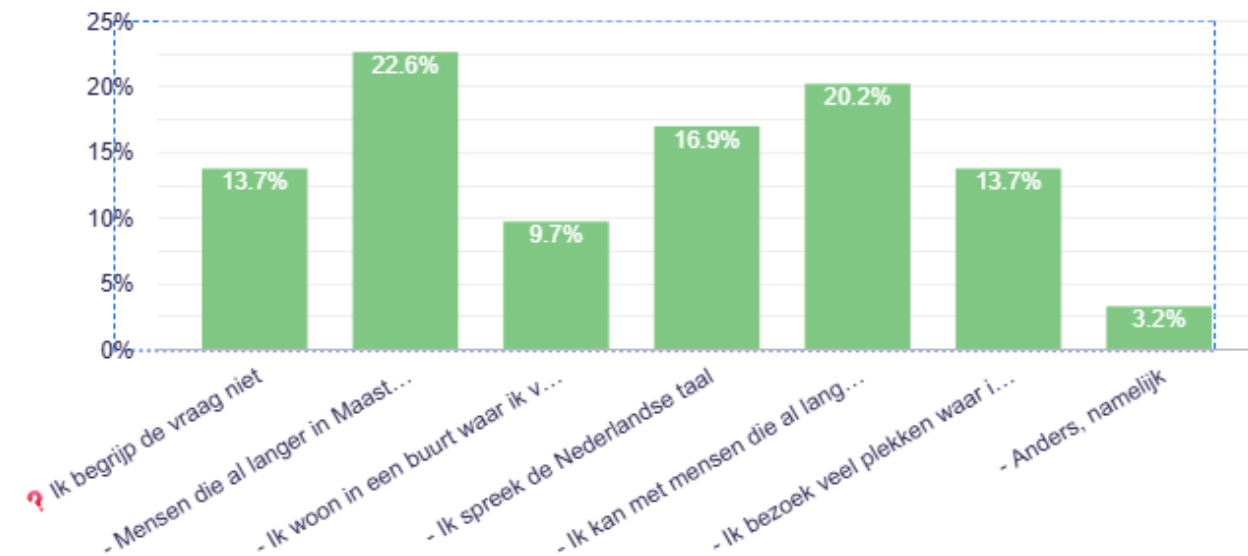
De resultaten van de survey laten zien dat:

- De redenen die het makkelijk maken zijn gelijkmatig verdeeld (mensen staan open voor contact, mensen spreken Engels, ik spreek Nederlands).
- De reden die het voor mensen moeilijk maakt is vooral het niet spreken van Nederlands, en pas later gevolgd worden door het feit dat mensen niet openstaan voor contact en dat er weinig contact is in de buurt.
 - In ander onderzoek zien we dat taal ook een belangrijk obstakel is om mensen te leren kennen, gevolgd door de openheid van de andere partij. We zien vaak dat inburgeraars openstaan voor contact, maar dat dit niet altijd beantwoord wordt door de ontvangende gemeenschap.

Als we inzoomen op de data zien we dat:

- Voor 30-40 jarigen en 50-60 jarigen maakt het spreken van Engels het vooral makkelijk, evenals voor vrouwen en mensen die in de opvang wonen.
 - In de opvang is Engels vaker de gemeenschappelijke taal en is er ook geen structureel taalaanbod.
- Voor 60+'ers maakt het feit dat mensen niet openstaan voor contact en de buurt het juist moeilijk om contacten te hebben.
- Mensen die op het azc wonen zien unaniem de Nederlandse taal als moeilijkste redenen.
- Voor mensen woonachtig in omliggende plaatsen speelt Engels een kleinere rol, en helpt het vooral dat mensen Nederlands kunnen, anderen openstaan voor contact en mensen ontmoetingsplekken kunnen bezoeken. Hoe de buurt is samengesteld maakt het juist relatief iets moeilijker.
 - In kleinere gemeenten is er wellicht meer zicht op waar publieke ontmoetingsplekken zijn dan in een grote stad met veel aanbod.
- Voor mensen in de Onderwijsroute/B1-entree maakt Nederlands het makkelijk om contacten te hebben, voor mensen in de Z-route juist de openheid van andere mensen.
 - Over het algemeen zijn Nederlandse taallessen in de Onderwijsroute/B1-entree intensiever en bereiden ze voor op B2 terwijl dit in de Z-route tot A2 is.
- Mensen die in 2022/2023 zijn begonnen, alsook mensen die de inburgering hebben afgerond zien de Nederlandse taal als makkelijkste reden, terwijl lichte 2024/2025 juist de openheid van anderen ziet als belangrijke reden. Hoe de buurt is samengesteld is door 2022 en mensen die klaar zijn relatief iets vaker opgevoerd als reden die het moeilijk maakt.
 - Mensen die al langer aan het inburgeren zijn of al klaar zijn zullen het Nederlands beter beheersen dan mensen die pas net begonnen zijn.

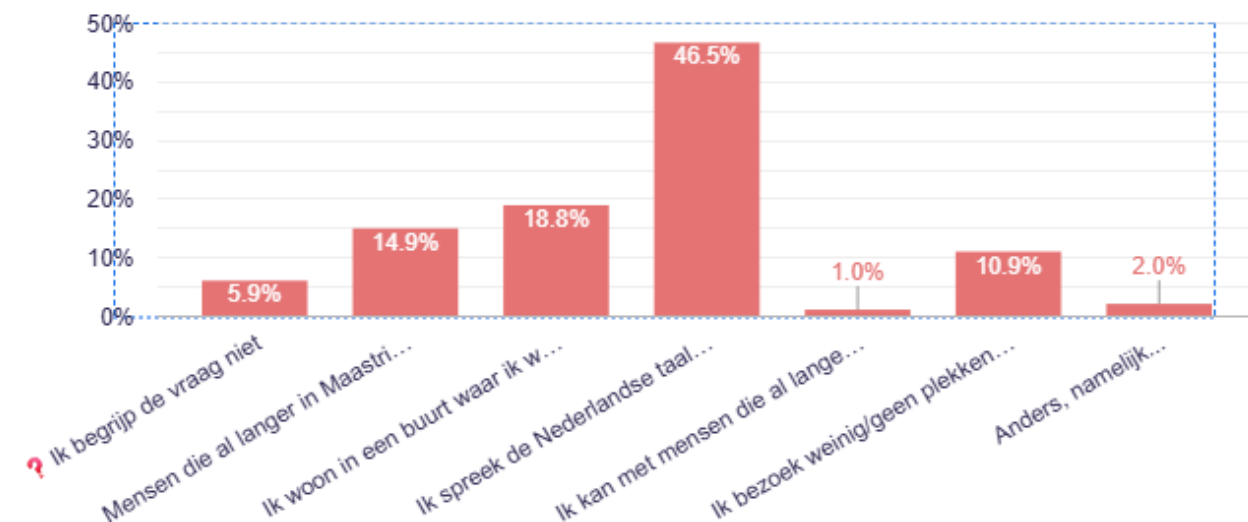
5: Wat maakt het makkelijk om contact te hebben met mensen die al langer in Maastricht wonen?

De niet volledige zichtbare antwoorden v.l.n.r.:

- Mensen die al langer in Maastricht wonen staan open voor contact
- Ik woon in een buurt waar ik veel contact heb met mensen die al langer in Maastricht wonen
- Ik spreek de Nederlandse taal
- Ik kan met mensen die al langer in Maastricht wonen in het Engels communiceren
- Ik bezoek veel plekken waar ik andere mensen ontmoet

6: Wat maakt het moeilijk om contact te hebben met mensen die al langer in Maastricht wonen?

De niet volledig zichtbare antwoorden v.l.n.r.:

- Mensen die al langer in Maastricht wonen staan niet open voor contact
- Ik woon in een buurt waar ik weinig/geen contact heb met mensen die al langer in Maastricht wonen
- Ik spreek de Nederlandse taal niet goed
- Ik kan met mensen die al langer in Maastricht wonen niet in het Engels communiceren
- Ik bezoek weinig/geen plekken waar ik andere mensen ontmoet

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Het aanbod in een internationale stad als Maastricht maakt het makkelijk voor mensen om contacten te leggen.
- De taal, culturele verschillen, stereotypering en gebrek aan financiële middelen maken het lastiger om contacten te leggen en te onderhouden.

Makkelijk contact

Omdat Maastricht een internationale stad is wordt er veel Engels gesproken en geven mensen die in Maastricht wonen aan dat dit het contact vergemakkelijkt. Daarnaast helpt het dat mensen hun weg weten te vinden naar activiteiten om anderen te ontmoeten en de taal te verbeteren. Bijvoorbeeld door taalcafés te bezoeken of gelinkt te worden aan taalvrijwilligers.

🗣️ *Dat ik Engels spreek, dat ik me kan aanpassen en dat ik open minded ben, maakte het makkelijker. Ook de activiteiten voor vluchtelingen bij het Refugee Project Maastricht, de taalcafés en de vrijwillige taalmaatjes hielpen enorm.* — Vrouw, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2023, woning Vaals, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Tenslotte geven mensen aan dat een belangrijke factor voor het leggen van contact is dat een groot deel van de bevolking openstaat voor contact met nieuwkomers. Veel deelnemers geven aan zelf heel ontvankelijk te zijn voor nieuwe contacten.

🗣️ *Maastrichtenaren zijn over het algemeen goed in de omgang, en er is veel diversiteit. Mijn persoonlijkheid helpt ook omdat ik graag met mensen in contact kom en samenwerk.* — Man, 50-60, Syrië, Z-Route, 2024, 2025, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Moeilijk contact

Juist wanneer mensen nog aan het begin van de inburgering zitten maakt de taal het lastig om contacten te leggen. Dat is niet zozeer omdat het taalniveau nog niet hoog genoeg is maar wordt ook ingegeven door de angst om fouten te maken.

🗣️ *Ik mis voornamelijk de taal, wat me weerhoud van integreren en communiceren met Nederlandse mensen. Ik voel me te verlegen om een restaurant of café te bezoeken omdat ik niet goed ben in communiceren. Ik ben bang om mezelf voor schut te zetten en dat dat leidt tot gênante situaties.* — Man, 50-60, Syrië, Z-Route, 2024, 2025, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Daarnaast werd er door enkele mensen aangegeven dat de culturele verschillen, die vaak onuitgesproken zijn, het ook lastig kunnen maken om contact te leggen met anderen. Het kan lastig zijn om door die sociale dynamieken heen te breken of daar mee om te gaan.

“ Het leven hier is meer individueel. Terwijl wij afkomstig zijn uit een meer gezamenlijke cultuur. Ik weet ook niet alle sociale regels hier. Ik heb een paar keer Nederlandse burenen uitgenodigd – ze kwamen één keer, maar daarna zijn ze nooit meer langsgesproken, zelfs na meerdere uitnodigingen. Het voelt deels discriminerend. Ik zoek interactie, maar het voelt alsof de sociale dynamiek het mij moeilijk maakt. – Man, 60+, Palestina, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Naast culturele verwachtingen en taal spelen ook stereotypering en uitsluiting een rol. Mensen zijn zich bewust van de politieke ontwikkelingen in Nederland en wat dat betekent voor hun positie.

“ Omdat ik een buitenlander ben, ben ik terughoudend. Dat komt door anti-vluchtelingen sentiment en het feit dat Wilders hier heeft gewonnen. Een indruk die ik via social media heb gekregen. – Man, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, betaald werk, bij ouders

Dat sentiment heeft ook direct zijn uitwerking in interacties die mensen lokaal hebben. Met name gaven meerdere vrouwen aan dat het dragen van een hijab het moeilijker maakt om nieuwe mensen te leren kennen, omdat mensen op basis hiervan al een oordeel hebben.

“ Sommige burenen worden beïnvloed door extreem-rechtse standpunten, wat het moeilijk maakt om contacten te leggen. Ik voel dat mensen oordelen over mijn hijab, en ik weet niet hoe ik dit kan veranderen. – Vrouw, 18-30, Syrië, Z-Route, 2020, 2024, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Tenslotte geven een aantal mensen ook aan dat hun financiële situatie van invloed kan zijn op het opdoen van nieuwe contacten. Zo kost het geld om deel te nemen aan sociale activiteiten of maken mensen reiskosten, waarvoor ze een afweging moeten maken om die kosten wel/niet te maken.

“ Ik heb geen budget om naar de bioscoop te gaan, uit eten te gaan met vrienden of te socializen. [...] Reiskosten zijn hoog, en naar een andere stad reizen is lastig. – Man, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, betaald werk, bij ouders

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Juist aan het begin van de inburgering (of zelfs daarvoor) is het bepalend dat mensen in contact komen met anderen die openstaan voor contact. Wanneer dit lukt ontstaan ook bij beperkte taalvaardigheid verbindingen met de ontvangende samenleving.
- De taal is een grote uitdaging, maar het feit dat mensen ook Engels spreken en naarmate de inburgering vordert ook hun Nederlandse taal verbeteren, verzacht dit.

- De context waarin mensen wonen beïnvloedt sterk hoe netwerken worden opgebouwd, en dit blijkt ook uit de data. In Maastricht en in de opvang faciliteert het gebruik van Engels eerste contacten, terwijl in omliggende gemeenten en latere fases juist Nederlandse taalvaardigheid en de samenstelling van de buurt bepalend zijn.
- Voor mensen in de Onderwijsroute/B1-entree vergemakkelijkt het spreken van Nederlands het leggen van contacten, terwijl voor mensen in de Z-route vooral de openheid van anderen doorslaggevend is, wat wijst op verschillende routes naar sociale verbinding, afhankelijk van taalniveau en blootstelling aan contacten.
- Culturele verschillen en ervaringen met stereotypering, politieke beeldvorming of discriminatie maken dat mensen terughoudend kunnen zijn om contact te leggen en er is vaak geen directe oplossing om deze verschillen te verkleinen of een bepaald beeld te doen kantelen. Deze ervaringen belemmeren netwerkopbouw, ook wanneer mensen gemotiveerd zijn en beschikken over taalvaardigheden.

Sociale verbindingen: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De gecombineerde resultaten uit de survey en expertpool laten zien dat inburgering voor veel nieuwkomers samenvalt met het opnieuw opbouwen van een sociaal netwerk. Bestaande banden, met name binnen de eigen gemeenschap, bieden emotionele steun, maar bruggen naar mensen die al langer in Maastricht wonen blijven vaak beperkt en kwetsbaar. De opbouw van deze bruggen wordt sterk beïnvloed door contextuele factoren zoals taalvaardigheid, openheid van de ontvangende omgeving en ervaren inclusie. Ervaringen met uitsluiting, stereotypering en racisme ondermijnen dit proces en hebben een directe negatieve invloed op welzijn, participatie en het gevoel erbij te horen.

Aanbevelingen:

- Promoot de verbindingen tussen nieuwkomers en de ontvangende maatschappij. Bijvoorbeeld via publiekscampagnes, bestaande ontmoetingsplekken, lokaal in de wijk en via maatschappelijke organisaties en werkgevers. Kijk of er daarin samenwerking mogelijk is met andere afdelingen binnen de gemeente en bij welzijnsorganisaties die zich inzetten voor sociale cohesie onder alle Maastrichtenaren.
- Zorg voor veel positieve ontmoetingen in Maastricht met name voor en tijdens de inburgering, bijvoorbeeld door een intensief programma waarin inburgeraars in de buurt en in de stad anderen ontmoeten die openstaan voor contact.
- Biedt structureel taalonderwijs aan in een vroege fase waardoor mensen een basis hebben in het Nederlands en/of Maastrichts om op voort te bouwen. Het nieuwe coalitieakkoord biedt aanknopingspunten om dit in te richten en diverse gemeenten proberen dit al vorm te geven, waaronder Eindhoven, Groningen, Rheden, Nijkerk, Oss en Meierijstad. In de praktijk blijkt dat de voorinburgering

vaak onvoldoende mensen trekt, dus geef de wijze waarop taalonderwijs wordt gegeven samen met nieuwkomers vorm.⁵

- Creëer een stapsgewijze taalstart, van taallessen (taalschool) naar veilig oefenen (taalvrijwilliger / taalcafé) naar vertrouwen in de praktijk door talig (vrijwilligers)werk.
- Laat organisaties die hierin gespecialiseerd zijn bijeenkomsten organiseren met nieuwkomers en mensen die al langer in Maastricht wonen om met elkaar te spreken over stereotypen en negatieve beeldvorming via politiek en media.

⁵ De gemeente Oss, waar de opvang wordt gerund door de organisatie ThuisinOss, is een voorbeeld waar veel bewoners van de opvang structureel taallessen volgen en een hoge motivatie hebben. Uit eerder onderzoek weten we dat azc-bewoners taalonderwijs in de voorinburgering of door taalvrijwilligers soms te beperkt vinden, de kwaliteit onvoldoende is of dat het niet aansluit bij de behoefte.

Welkom en eenzaamheid

Het gevoel welkom te zijn in Maastricht hangt samen met het sociale netwerk dat mensen kunnen opbouwen. Tegelijkertijd hebben mensen hun bestaande sociale netwerk (gedeeltelijk) achtergelaten, wat kan leiden tot gevoelens van eenzaamheid.

Inleiding

Uit gesprekken met de gemeente Maastricht blijkt dat het voor de gemeente belangrijk is dat mensen zich welkom voelen in Maastricht. Uit onderzoek blijkt dat het gevoel van welkom zijn een belangrijke voorwaarde is voor het opbouwen van sociale verbindingen en het deelnemen aan de samenleving. Wanneer nieuwkomers zich welkom voelen, zijn zij eerder geneigd om deel te nemen aan activiteiten en gebruik te maken van bestaande voorzieningen. Tegelijkertijd hebben mensen ook veel contacten moeten achterlaten en zagen we in het vorige hoofdstuk dat mensen behoefte hebben aan meer contact. Wat is de rol van eenzaamheid?

Binnen deze indicator hebben we gekeken naar de volgende onderzoeksthema's (outcomes):

1. Welkom: Welke rol spelen sociale relaties in het welkom voelen in Maastricht?
2. Eenzaamheid: Ervaren inburgeraars eenzaamheid en wat betekent dit voor inburgeraars?

1. Welkom

Survey

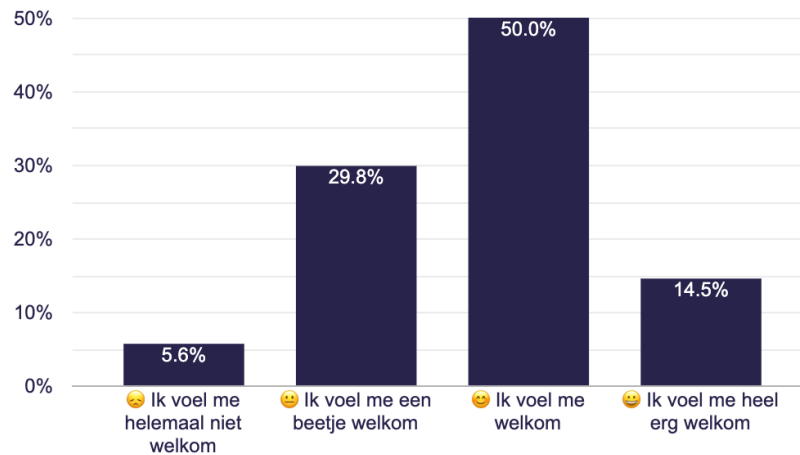
De resultaten van de survey laten zien dat:

- De meeste mensen voelen zich welkom in Maastricht, slechts een klein deel voelt zich helemaal niet welkom.

Zoomen we in op de data dan zien we dat:

- Mensen die op het azc wonen voelen zich relatief minder welkom in Maastricht dan mensen die een woning hebben.
 - Mogelijk komt dit door het feit dat mensen meer afgesloten wonen en nog geen zekerheid hebben of ze in Maastricht blijven.
- Mannen voelen zich minder welkom dan vrouwen.
- Mensen in de B1-route voelen zich relatief iets minder welkom dan mensen die de Onderwijsroute/B1-entree of Z-route volgen. Mensen die niet weten welke leerroute ze volgen of nog niet zijn begonnen voelen zich nog minder welkom.
 - Mogelijk komt dit door het feit dat de B1-route minder activiteiten naast het leren van de taal heeft.

7: Voel je je welkom in Maastricht?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Het kunnen uiten van religieuze en culturele identiteit beïnvloedt het gevoel erbij te horen.
- Positieve relaties met burens en de gastgemeenschap beïnvloeden het gevoel van welkom zijn sterk.
- Ondersteunende en flexibele inburgeringsconsulenten versterken vertrouwen en het gevoel van welkom zijn.
- Gehoord en erkend worden is essentieel voor het opbouwen van vertrouwen en sociale connecties.

Delen van cultuur

Acceptatie door de gastgemeenschap en de mogelijkheid om de eigen cultuur te delen worden als essentieel beschouwd. Vooral moslimdeelnemers, met name vrouwen die een hijab dragen, rapporteren ervaringen met racisme, waardoor zij zich het minst welkom voelen in hun gemeenschap. Dit zagen we ook al terugkomen als een obstakel om een netwerk op te bouwen.

“Een tijdje geleden ontstond er een situatie op mijn stage door mijn hijab. Het deed mij pijn en ik besloot te vertrekken. Ik heb op school ook racistische momenten meegemaakt. De verkoper in de kantine vertelde mij dat mijn broodje halal was. Er bleek varken in te zitten. Toen ik terugging om dat tegen haar te zeggen, zei ze: “Dit is Nederland. Jij moet je aanpassen.” — Vrouw, 18-30, Syrië, Onderwijsroute/B1-entree, 2018, 2024, betaald werk, bij ouders

Naast het uiten van hun identiteit gaat het voor sommigen ook om het uitoefenen van hun geloof. Zo werd hen bijvoorbeeld vaak geweigerd om een privéruimte te gebruiken om te bidden op publieke plekken zoals school, maar werd er niet uitgelegd wat de achterliggende reden was. Eén deelnemer deelde:

“Ik vroeg laatst ergens of er een rustig plekje was om te bidden. Het antwoord was “nee, dat is onhandig hier”. Ik begreep echter niet waarom het onhandig was. Er was voldoende plek. — Vrouw, 30-40, Libanon, geen route, 2024, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Er is begrip vanuit mensen dat het op sommige openbare plekken zoals scholen niet toegestaan is om te bidden, maar wanneer hiervoor vooral een praktische reden voor wordt aangewend, voelen mensen zich niet serieus genomen.

Welkom in de buurt

Relaties met de burens worden genoemd als een belangrijke factor voor het gevoel van welkom zijn en het ontwikkelen van een gevoel van erbij horen. Verschillende deelnemers spraken uitgebreid over de moeilijkheid om relaties met hun burens op te bouwen. Ze beschreven hun inspanningen om contact te leggen, gesprekken te voeren en te interacteren met de burens. Ondanks deze inspanningen meldden een aantal deelnemers dat ze te maken kregen met stereotypen over buitenlanders en als bedreiging werden gezien, simpelweg omdat ze een hijab dragen of een andere huidskleur of haartype hebben.

“Een Nederlandse buurvrouw klaagde toen ik barbecuede in mijn tuin, ookal mocht ik dat doen. Ze klaagt ook over andere kleine dingen en beïnvloedt de rest van de buurt met haar houding. Ik wilde deel uitmaken van het buurtcomité, om te helpen met het organiseren van activiteiten. Bijvoorbeeld het delen van de Syrische cultuur door te koken voor de buurt, maar het comité accepteerde dat niet. Ik voelde me daardoor meer geïsoleerd [...] Als het comité open zou zijn en mij de ruimte zou geven, en iemand voor mij zou kunnen vertalen, dan zou ik activiteiten kunnen organiseren, mijn cultuur kunnen delen en me geaccepteerd voelen. — Vrouw, 50-60, Syrië, Z-Route, 2023, 2025, woning Maastricht, geen (vrijwilligers)werk, met gezin

Rol van gemeente

Verschillende deelnemers benadrukten de rol van de gemeente bij het creëren van een gevoel van welkom zijn. Negatieve ervaringen met contactpersonen zorgden ervoor dat sommigen zich minder welkom voelden, terwijl behulpzame, flexibele en ondersteunende contactpersonen dit gevoel juist versterken. Gehoord worden werd herhaaldelijk genoemd als essentieel voor het opbouwen van vertrouwen en inclusie. Deelnemers gaven ook aan dat de gemeente de verbinding met de gastgemeenschap kan versterken door actief informatie te delen over lokale plekken en activiteiten waar nieuwkomers Nederlanders kunnen ontmoeten en sociale contacten kunnen opbouwen. We komen in het hoofdstuk *Inburgeringsconsulent* terug op de rol van de consulent.

“Over het algemeen voel ik me positief. Voor ongeveer 70% komt dat door mijn sociale contacten, denk ik. Natuurlijk zijn er ook contacten waar ik niet tevreden over ben, zoals mijn contactpersoon bij de gemeente. Die doet eigenlijk niets. — Vrouw, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2023, woning Vaals, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Tenslotte gaven enkele deelnemers aan dat ze zich erg verbonden voelen met Maastricht.

“ Het is belangrijk voor mij om relaties op te bouwen in Maastricht. Zo kan ik meer leren over de stad, de cultuur en voel ik me thuis. In Syrië ben ik geboren en getogen in Idlib, maar eerlijk, ik voel me meer thuis in Maastricht. Daarom wil ik meer mensen leren kennen en met meer mensen praten. – Vrouw, 18-30, Syrië, Z-Route, 2020, 2024, woning Maastricht, geen (vrijwilligers)werk, met gezin

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Directe interactie met de omgeving draagt bij aan een gevoel van welkom zijn, wanneer iemand zich gehoord voelt en geaccepteerd.
- Voor vrijwel alle inburgeraars vormen het contact met de gemeentelijke contactpersoon en de directe woonomgeving de meest structurele vormen van interactie met de lokale samenleving. De kwaliteit van deze contacten blijkt bepalend voor het gevoel van welkom en erkenning.
- Je welkom voelen betekent dat er ook ruimte moet zijn om jezelf te kunnen uiten. Discriminatie en uitsluiting hebben een sterk negatief effect op het gevoel of mensen zich welkom voelen. Mogelijk speelt hier nog een genderdynamiek, zo kwamen er veel voorbeelden uit de expertpool waarin het dragen van een hijab een expliciete aanleiding voor discriminatie was en tegelijkertijd gaven mannen juist aan zich minder welkom te voelen.
- In lijn met eerdere inzichten over contacten komt naar voren dat mensen die op het azc wonen zich over het algemeen minder welkom voelen dan mensen die al een huis hebben in Maastricht.

2. Eenzaamheid

Survey

De resultaten van de survey laten zien dat:

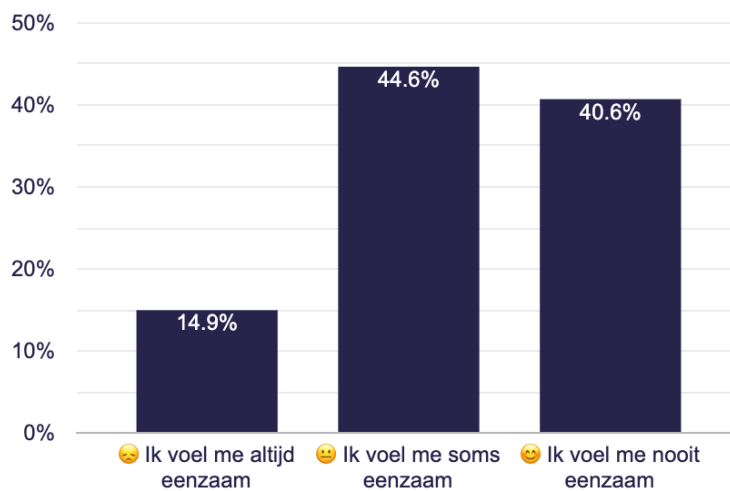
- De meerderheid van de mensen zich soms of nooit eenzaam voelt
- In combinatie met de data over je welkom voelen, zien we dat mensen die zich minder welkom voelen zich over het algemeen ook meer eenzaam voelen.
- Het gevoel van eenzaamheid is sterker bij mensen die aangeven geen/onvoldoende contacten te hebben binnen de eigen gemeenschap, met andere inburgeraars en mensen die langer in Maastricht wonen.

Zoomen we in op de data dan zien we dat:

- Jongvolwassenen tot 40 jaar voelen zich relatief wat minder vaak eenzaam dan 40-plussers (met uitzondering van 50-60 jaar),

- Mannen voelen zich vaker eenzaam in vergelijking met vrouwen.
- Mensen in de Z-route voelen zich over het algemeen een stuk meer eenzaam, met circa 1/3e die zich altijd eenzaam voelen.
 - Het is ingewikkeld om hier een directe verklaring voor te geven omdat mensen in de Z-route juist meer participatie verrichten en zich ook over het algemeen meer welkom voelen. Mogelijk speelt mee dat mensen in de Z-route relatief wat vaker ouder zijn en vanwege langzamer vorderend taalonderwijs met name een kring hebben binnen gezin en familie.
- Deelnemers die (vrijwilligers)werk doen, voelen zich over het algemeen meer welkom en minder eenzaam.

8: Voel je je eenzaam?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Familie en vrienden spelen een belangrijke rol om eenzaamheid tegen te gaan.
- Eenzaamheid wordt ook versterkt door het gebrek aan tijd om banden aan te gaan en culturele verschillen.
- Je welkom voelen en voldoende nauwe banden hebben is nauw verbonden met het gevoel niet eenzaam te zijn.

Gemis van nauwe banden

Een groot aantal deelnemers in de expertpool geeft aan gevoelens van eenzaamheid te ervaren. Dit komt onder andere doordat familie gemist wordt en velen nog geen of weinig nauwe vriendschapsbanden in Maastricht hebben, zoals we ook zagen in *Sociaal Netwerk*. Deelnemers voelen afstand van anderen, omdat ze culturele verschillen ervaren en enkele deelnemers geven door de combinatie van inburgering, werk en zorg voor het gezin ook geen tijd te hebben voor sociale interactie. Vooral mensen die geen werk hebben geven aan de hoop te hebben wanneer ze werken dat er dan ook meer interactie in hun leven zal plaatsvinden.

“Ik heb een grote familie en ben blij met hen. Maar ik voel me nog steeds alleen omdat ik weinig vrienden heb. Het grootste deel van mijn familie is ver weg, en de culturele verschillen hebben veel invloed op mij. Na achten is er niemand meer op straat, en een deel van de Maastrichtenaren respecteert ons niet. – Man, 50-60, Syrië, Z-Route, 2024, 2025, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Mensen hebben de motivatie en willen erop uit om deel te nemen aan activiteiten en contact te hebben met anderen. Wanneer buurthuizen of gemeenschapsruimtes als uitsluitend worden ervaren, bleven ze liever thuis, zoals een deelnemer hieronder ook deelde. Zij had juist een tegenovergestelde ervaring van de deelnemers die aangeven dat ze door drukte geen tijd hebben voor sociale interactie.

“Op de dagen dat ik geen les heb, verveel ik me verschrikkelijk. Het huis wordt niet vies, dus ik kan ook niets schoonmaken, en heb niets te doen. Ik bel vrienden voor een koffie en voel me dan minder eenzaam. Als zij er niet waren, dan was ik gestorven aan eenzaamheid. – Vrouw, 50-60, Syrië, Z-route, 2023, 2025, woning Maastricht, geen (vrijwilligers)werk, met gezin

Zo is niet alleen de last om alles in je leven te combineren een reden voor eenzaamheid, maar juist ook het gebrek aan mogelijkheden tot activiteiten en ontmoetingsplekken.

Welkom en eenzaamheid

Gevoelens van eenzaamheid zijn nauw verbonden met het gevoel van welkom zijn. Deelnemers, vooral degenen met minder goede relaties met hun burens of de lokale bevolking, beschreven hun worstelingen met eenzaamheid.

“Ik heb geen vrienden onder de lokale bevolking om mee te socializen. Ik woon in Vaals en hier heb ik helemaal geen vrienden, ook Turkse vrienden. Had ik maar een goede vriend gehad. Vrouw, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2023, woning Vaals, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Specifiek in bovenstaande quote speelt wellicht ook mee dat de gemeenschappen van leeftijdsgenoten en landgenoten in een omliggende gemeente ook kleiner zijn dan in een grotere gemeente als Maastricht. Dat verschil tussen Maastricht en omliggende gemeenten zagen we ook al eerder in *Sociaal Netwerk*.

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Onder sommige groepen wordt meer eenzaamheid ervaren dan onder anderen, bijvoorbeeld bij ouderen, mensen zonder (vrijwilligers)werk of mensen in de Z-route. Een combinatie van deze kenmerken maakt het mogelijk dat mensen een nog groter risico hebben om zich eenzaam te voelen. Andere groepen bouwen juist sneller netwerken op, bijvoorbeeld jongeren.

- (vrijwilligers)werk draagt bij aan het minder eenzaam voelen, wat onderkend wordt door zowel werkenden als gehoopt door degenen die nog geen (vrijwilligers)werk hebben.
- Om eenzaamheid tegen te gaan hebben mensen nauwe banden nodig en geen korte contacten.

Welkom en eenzaamheid: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De gecombineerde resultaten uit de survey en expertpool laten zien dat het gevoel welkom te zijn nauw verbonden is met de ervaringen van sociale relaties en eenzaamheid. Over het algemeen zien we dat mensen zich welkom voelen, maar bepaalde groepen worden meer geconfronteerd met uitsluiting. Dit kwam met name naar voren bij vrouwen en bewoners van azc's (zie ook *Opvang*). De resultaten laten ook zien dat de gemeente voor veel inburgeraars fungeert als eerste en soms enige structurele vertegenwoordiger van de Nederlandse samenleving. Ervaringen met gemeentelijke contactpersonen hebben daardoor een grote invloed op het gevoel van welkom en erkenning. Positief, persoonlijk en flexibel contact versterkt vertrouwen en inclusie, terwijl afstandelijk of onduidelijk contact gevoelens van afwijzing en eenzaamheid kan verdiepen.

Aanbevelingen:

- Zet in op mogelijkheden om sociaal contact van verschillende groepen te bevorderen, bijvoorbeeld als onderdeel van de inburgering. Onder andere voor ouderen en mensen in de Z-route en mensen zonder (vrijwilligers)werk. Juist in deze groepen zien we vaker terug dat ze minder Nederlands in de praktijk kunnen spreken en zich eenzamer voelen. Een andere invulling van participatie-uren kan kansen bieden.
- Vergroot de sociale component binnen de inburgering en het (vrijwilligers)werk dat mensen in het kader van de inburgering doen, zodat mensen ook de tijd hebben om interacties aan te gaan.
- Zoek uit of er mogelijke samenwerkingen zijn met (lokale) partijen of afdelingen binnen de gemeente die zich inzetten tegen racisme en discriminatie om te verkennen of er mogelijkheden zijn om gezamenlijk hiertegen op te treden. Partijen die mogelijk kunnen meedenken over gesprekken met nieuwkomers en Maastrichtenaren over racisme en discriminatie zijn discriminatie.nl (afdeling Limburg), Collectief Kapitaal, Stichting In Dialoog, Conversation Culture, Dialoog in Actie of met lokale organisaties zoals debatcentrum Sphinx, de bibliotheek of bij sport- of carnavalsverenigingen en buurtcentra.
- Doorbreek stereotypen door succesverhalen of korte films te maken over positieve relaties met burens in de stad, in samenwerking met lokale media.
- Stimuleer culturele activiteiten op verschillende locaties in de stad, zodat nieuwkomers de mogelijkheid krijgen hun cultuur te presenteren en kansen krijgen om sociale netwerken in de wijken op te bouwen.

Ontmoetingsplekken

Een fysieke plek om nieuwe mensen te leren kennen vanuit je eigen gemeenschap of die al langer in Maastricht wonen, kan een belangrijk onderdeel zijn om je netwerk uit te breiden.

Verbindende thema's: Banden & Bruggen

Inleiding

Uit gesprekken met de gemeente Maastricht blijkt dat er diverse plekken zijn en diverse organisaties actief zijn in Maastricht die onder andere ondersteunen in de mogelijkheden voor mensen om elkaar te ontmoeten. Ook zijn er locaties waar inburgeraars en andere bewoners van Maastricht elkaar zouden kunnen ontmoeten. Uit de praktijk weten we dat er niet altijd voldoende plekken in gemeenten zijn waar mensen van verschillende achtergronden elkaar kunnen ontmoeten, of dat het niet bekend is waar deze plekken zijn. De vraag is echter ook of mensen zich welkom voelen op deze plekken en of ze deze plekken ook bezoeken.

Binnen deze indicator hebben we gekeken naar twee onderzoeksthema's (outcomes):

1. Zijn er voldoende plekken voor inburgeraars om anderen te ontmoeten?
2. Hoe zouden plekken er uit moeten zien waar mensen samenkomen om andere mensen te ontmoeten.

1. Ontmoetingsplekken

Survey

Op basis van de survey zien we dat:

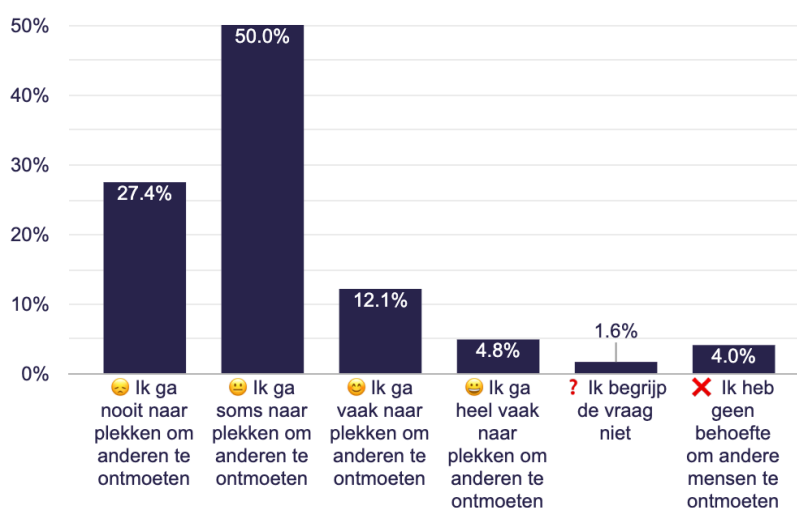
- Ongeveer 3/4e gaat nooit tot soms naar plekken om anderen te ontmoeten. Tegelijkertijd geeft ca. 4/5e aan niet te weten of er genoeg plekken zijn of dat er te weinig plekken zijn.
- In combinatie met de vraag of er voldoende plekken zijn geven de mensen die nooit ergens heen gaan voor 47% aan dat er te weinig plekken zijn en voor 44% dat ze niet weten of er voldoende plekken zijn. De mensen die soms naar een locatie gaan, geven voor 50% aan dat er te weinig plekken zijn en voor 36% dat ze het niet weten.
 - Dit duidt erop dat het ontbreken van (informatie over) ontmoetingsplekken van invloed is of mensen naar deze plekken gaan.
- Van de mensen die vaak naar plekken gaan geeft 33% aan dat er genoeg plekken zijn, wat veel hoger ligt dan bij de mensen die nooit en soms gaan. Van mensen die heel vaak gaan, geeft de helft aan dat er te veel plekken zijn.

Zoomen we in op de data dan zien we:

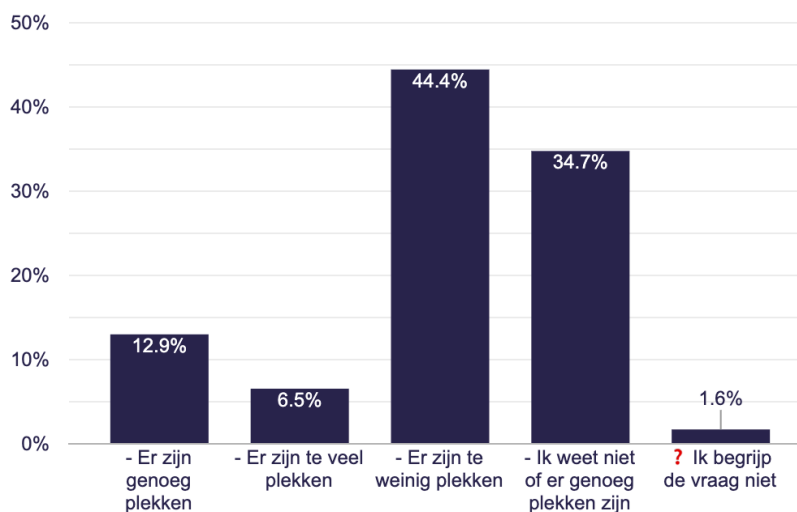
- In kleine gemeenten rondom Maastricht gaan mensen relatief wat vaker naar ontmoetingsplekken.

- Mogelijk zijn er meer kleinschalige plekken in de buurt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, in tegenstelling tot een grotere stad als Maastricht.
- Mensen in de Onderwijsroute/B1-entree gaan relatief minder vaak naar ontmoetingsplekken.
 - Door het intensieve programma in de Onderwijsroute/B1-entree hebben deelnemers wellicht minder tijd om naar ontmoetingsplekken te gaan.
- Vrouwen vinden relatief vaker dat er voldoende plekken zijn dan mannen, maar nog steeds dat er te weinig plekken zijn.
 - Mogelijk organiseren vrouwen binnen hun gemeenschap vaker onderlinge lokale ontmoetingen.

9: Ga je naar plekken om andere mensen te ontmoeten?

10: Zijn er voldoende plekken om andere mensen te ontmoeten?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Er zijn over het algemeen voldoende plekken om mensen te ontmoeten, in tegenstelling tot wat er uit de vragenlijst komt. De vraag volgens expertpool deelnemers is vooral waar je mensen ontmoet die al langer in Nederland wonen.
- Op sommige bestaande plekken voelen inburgeraars zich niet geaccepteerd.
- Er zijn diverse wensen hoe ontmoetingsplekken eruit zouden moeten zien, zolang “ontmoeten” maar een centrale rol speelt.

Voldoende plekken

Over het algemeen geven mensen aan dat er voldoende plekken zijn waar je elkaar kunt ontmoeten. Dit zijn echter meestal plekken waar je mensen kunt ontmoeten die “likeminded” zijn, bijvoorbeeld de moskee of in community-settings.

“Nee, er zijn onvoldoende plekken om anderen te ontmoeten. De meeste plekken zijn voor specifieke groepen, bijvoorbeeld de moskee, of een stuk formeler, het gemeentehuis. – Vrouw, 18-30, Syrië, Z-Route, 2020, 2024, woning Maastricht, geen (vrijwilligers)werk, met gezin

Er is juist meer behoefte aan plekken/activiteiten waar je ook vaker terug kan komen, waardoor mensen een meer langdurige band aan kunnen gaan in plaats van vluchtige momenten in de waan van de dag.

“Er zijn voldoende plekken, maar de plekken zijn niet gemaakt om relaties op te bouwen. Je ontmoet mensen, maar het is niet langdurig. – Vrouw, 30-40, Libanon, geen route, 2024, -, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Daarbij missen mensen voornamelijk ook plekken waar zowel nieuwkomers als mensen die al langer in Maastricht wonen elkaar kunnen ontmoeten. Dat hoeft niet alleen maar te zijn met mensen die in Nederland zijn geboren, maar het kan juist heel nuttig zijn als je plekken kunt bezoeken of activiteiten kunt ondernemen waar je mensen ontmoet die oudkomer zijn en zij kunnen fungeren als een soort gids.

“Er is geen plek waar nieuwkomers en voormalig nieuwkomers elkaar kunnen ontmoeten, van elkaar kunnen leren en met elkaar de taal kunnen oefenen. – Man, 30-40, Jemen, Z-Route, 2020, 2022, woning, Maastricht, betaald werk, alleenstaand

Acceptatie

Kansen om andere Maastrichtenaren te ontmoeten doen zich onder andere voor tijdens bijeenkomsten die worden georganiseerd in het kader van inburgering, zoals een taalcafé, of op een locatie waar inburgering een rol speelt, zoals de bibliotheek.

Op locaties waar men niet bij voorbaat al openstaat om nieuwkomers te ontmoeten kan meespelen dat mensen juist worden uitgesloten, wat een effect heeft op hun sociale netwerk en

mentale welzijn. Dat zagen we bijvoorbeeld al eerder onder *Welkom en eenzaamheid* waarbij mensen aangaven zich niet geaccepteerd te voelen in de wijk.

Ideale ontmoetingsplek

Met deelnemers is ook gesproken over wat volgens hen de ideale ontmoetingsplek zou zijn. Daar komt met name in naar voren dat het element van anderen “ontmoeten” centraal moet staan.

Belangrijke elementen om daarbij in ogenschouw te houden volgens deelnemers zijn:

- **Behoeftte:** Zijn er andere groepen in de maatschappij die ook op zoek zijn naar meer sociaal contact? Bijvoorbeeld ouderen.
- **Welkom:** Wie zijn er welkom en wie niet? Het kan bijvoorbeeld voor vrouwen comfortabeler zijn om alleen met vrouwen samen te komen.
- **Gemeenschappelijkheid:** Hoe breng je mensen bij elkaar onder een gezamenlijke interesse en niet zozeer de tegenstelling nieuwkomer vs. ontvangende maatschappij? Op basis daarvan kun je van beide kanten uit intrinsieke motivatie afspreken dat je elkaar vaker gaat zien.
- **Sensitiviteit:** Hoe zorg je dat de fysieke ontmoetingsruimte ook voldoende cultuursensitief is? Wie bewaakt dat en zorgt dat mensen zich geaccepteerd voelen.

🗣️ Als ik de gemeente Maastricht was, dan zou ik focussen op eenzame ouderen. Ik zou een plek creëren waar ze nieuwkomers kunnen ontmoeten. Beide groepen willen contact en hebben tijd. Ouderen hebben een netwerk en kunnen nieuwkomers helpen. Noem het: Meet&Greet. Met gratis koffie en snacks. Het moet geen café zijn maar een ontmoetingsplek. Het is dan meteen een plek waar je je taal kan verbeteren. Als die plek er zou zijn, dan zou ik er heen gaan.
— Man, 30-40, Soedan, geen route, 2023, -, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- De meeste bestaande ontmoetingsplekken faciliteren vooral banden binnen de eigen gemeenschap, en ontmoetingen buiten de eigen gemeenschap zijn vaak eenmalig en functioneel.
- Er is een duidelijke behoefte aan plekken die ook brugcontacten mogelijk maken: plekken waar je mensen vaker en structureel kunt ontmoeten en in contact kunt komen met mensen die al langer in Maastricht wonen, omdat ze eerder naar Nederland zijn gekomen of er zijn geboren. Juist de sterke behoefte aan die contacten kwam terug in *Sociaal netwerk*.
- Op bestaande plekken kan het voorkomen dat nieuwkomers worden uitgesloten, terwijl ze juist op deze plekken meer kunnen en willen participeren.
- Objectief zijn er wellicht voldoende ontmoetingsplekken maar er komt vooral naar voren dat mensen niet de informatie hebben om welke plekken dit dan gaat en of ze zich daar ook welkom voelen (zie hierboven).

- Nieuwe ontmoetingsplekken hoeven niet functioneel te zijn of te veel gericht op het feit dat de ene persoon inburgeraar is en de andere persoon niet. Het “ontmoeten” tussen mensen staat centraal.

Ontmoetingsplekken: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De resultaten uit de survey en expertpool laten zien dat het gebruik van ontmoetingsplekken vooral wordt beïnvloed door bekendheid, toegankelijkheid en ervaren acceptatie, en minder door het absolute aantal plekken. Veel inburgeraars weten niet welke ontmoetingsplekken er zijn of voelen zich op bestaande plekken onvoldoende welkom, waardoor zij hier beperkt gebruik van maken. Bestaande ontmoetingsplekken dragen voornamelijk bij aan banden binnen de eigen gemeenschap (*bonding*), terwijl er minder mogelijkheden zijn om bruggen te slaan (*bridging*) met mensen die al langer in Maastricht wonen. Juist aan dit type ontmoetingen bestaat behoefte, omdat deze bijdragen aan het opbouwen van een breder sociaal netwerk en wederzijds begrip. Wanneer ontmoetingsplekken te formeel zijn of uitsluiting wordt ervaren, blijven ontmoetingen vluchtig en komen duurzame verbindingen tussen groepen minder tot stand.

Aanbevelingen:

- Onderzoek welke bestaande locaties in Maastricht en omstreken er voor openstaan om actief nieuwkomers te verwelkomen en vraag uit welke ondersteuning deze organisaties nodig hebben om dit op een open en inclusieve manier te doen. Deze plekken kunnen juist een belangrijke rol spelen om brugcontacten te ontsluiten en uitsluiting tegen te gaan.
- Co-creëer nieuwe ontmoetingsplekken in de stad of onderzoek hoe bestaande plekken toegankelijker kunnen worden, in samenspraak met nieuwkomers en buurtbewoners, waar de mogelijkheid is om elkaar te ontmoeten en programma’s rondom gezamenlijke interesses worden opgezet. Maak gebruik van bestaande voorbeelden zoals de Voorkamer in Utrecht en Rozet in Arnhem, of recent/ nog te ontwikkelen voorbeelden zoals in de opvang in Nijkerk of Het Nieuwe BuurThuis.
- Heb aandacht bij het creëren van nieuwe plekken of toegankelijk maken van bestaande plekken, hoe je inzet op herhaaldelijke ontmoetingen, juist omdat uit de behoefte van nieuwkomers blijkt dat contacten vaak te vluchtig zijn. Bijvoorbeeld door gezamenlijk iets te organiseren of een terugkerend programma aan te bieden met aandacht voor onderlinge uitwisseling.
- Koppel nieuwkomers aan mensen die al langer in Maastricht wonen maar ook ooit zijn verhuisd of gemigreerd naar Maastricht. Juist deze mensen zullen het proces van landen in Maastricht herkennen en een belangrijke rol kunnen spelen om nieuwkomers te informeren en te motiveren vanuit hun eigen ervaring.

(Vrijwilligers)werk

Om (vrijwilligers)werk te kunnen vinden in Nederland speelt je sociale netwerk een belangrijke rol, onder andere om je te kunnen wijzen op kansen. Tegelijkertijd kan (vrijwilligers)werk zorgen voor een uitbreiding van je bestaande sociale netwerk met collega's en stadsgenoten.

Verbindende themas: Banden & Bruggen

Inleiding

Uit de Wet inburgering 2021 blijkt dat een van de belangrijke doelstellingen in de inburgering is dat mensen op den duur kunnen gaan werken naarmate de inburgering vordert. Vrijwilligerswerk kan daar een belangrijke tussenstap in zijn. Vooral als dit aansluit bij iemands achtergrond en/of in een taalrijke omgeving plaatsvindt waar mensen ook nieuwe mensen kunnen leren kennen. Tegelijkertijd weten we dat mensen een netwerk nodig hebben om passend werk te vinden. En als mensen werk hebben, betekent dat ook meer sociale contacten met collega's, of blijft interactie met collega's achterwege?

Binnen deze indicator hebben we gekeken naar twee onderzoeksthema's (outcomes):

1. Welke rol spelen sociale contacten in het vinden van werk?
2. Wat is de rol van collega's in het sociale netwerk van mensen?

1. (Vrijwilligers)werk

Survey

Er zijn geen surveyvragen gesteld over het vinden van werk. Wel bleek voor ruim 1/3e van de respondenten dat *kansen voor werk* een belangrijke reden is om contact te hebben met anderen.

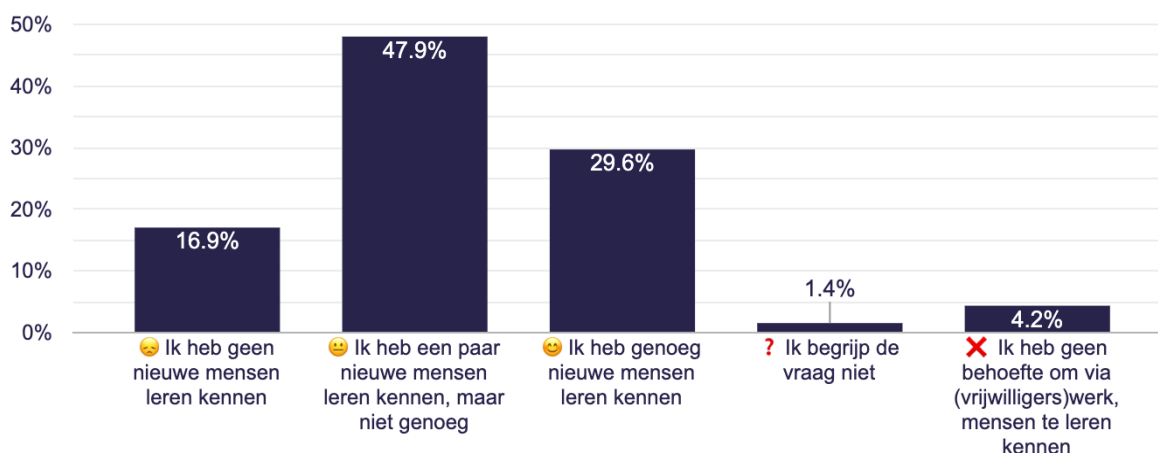
Op basis van de resultaten van de survey die door 71 mensen is ingevuld. Namelijk de mensen die aangeven dat ze op dit moment betaald werk of vrijwilligerswerk hebben.

- Of mensen voldoende nieuwe mensen hebben leren kennen is gelijksoortig als bij de vragen over hun sociale netwerk, al leren mensen over het algemeen meer mensen kennen via hun (vrijwilligers)werk dan de vergelijking of ze mensen kennen die al langer in Maastricht wonen.
- Ongeveer 1/3 spreekt collega's nooit buiten werktijd en bijna de helft soms, terwijl de behoefte aan meer contact wel leeft onder circa 2/3 van de mensen.
 - Mogelijk spelen hier ook culturele verschillen en wederzijdse verwachtingen een rol. Welke relaties onderhoud je met collega's?

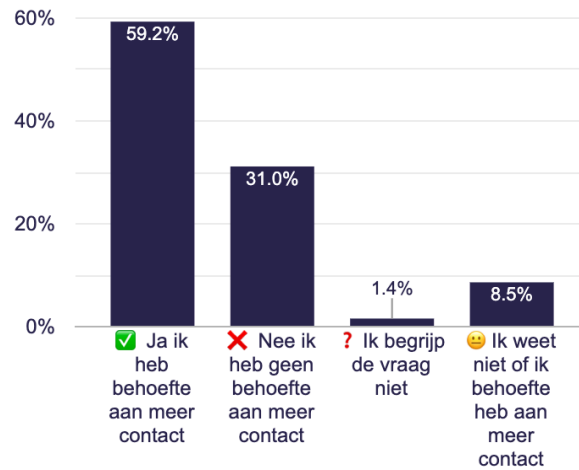
Zoomen we in op de data dan zien we dat:

- Mensen tot aan 40 jaar hebben relatief vaker voldoende mensen leren kennen en vaker contact met collega's buiten werktijd.
 - In vergelijking met andere vragen zagen we eerder dat jonge mensen vaker voldoende contacten hebben.
- Mensen uit de Z-route hebben relatief vaker voldoende mensen leren kennen. Tegelijkertijd is hun behoefte aan contact groter.
 - Mogelijk leren mensen in de Z-route wel mensen kennen via (vrijwilligers)werk, maar hebben ze wel de behoefte om deze contacten vaker te zien of te spreken.
- Mensen in de Onderwijsroute/B1-entree hebben relatief minder vaak behoefte aan meer contact en geven vaker aan nooit contact te hebben.
 - Wellicht door de intensiteit van de Onderwijsroute/B1-entree en de mogelijkheid dat mensen al meer contacten hebben in de klas, of vooruitzicht hebben op meer contacten via hun studie.
- Mensen die klaar zijn met de inburgering geven aan over het algemeen voldoende mensen te hebben leren kennen via werk.
 - Mogelijk zijn mensen al langer aan het werk en kunnen ze beter Nederlands spreken.
- In omliggende plaatsen buiten Maastricht is er relatief meer behoefte om meer contact te hebben met collega's en komt het relatief vaker voor dat mensen nooit contact hebben met collega's buiten werktijd.
 - Uit eerdere antwoorden bleek ook dat mensen in omliggende plaatsen vaker aangeven onvoldoende contacten te hebben.

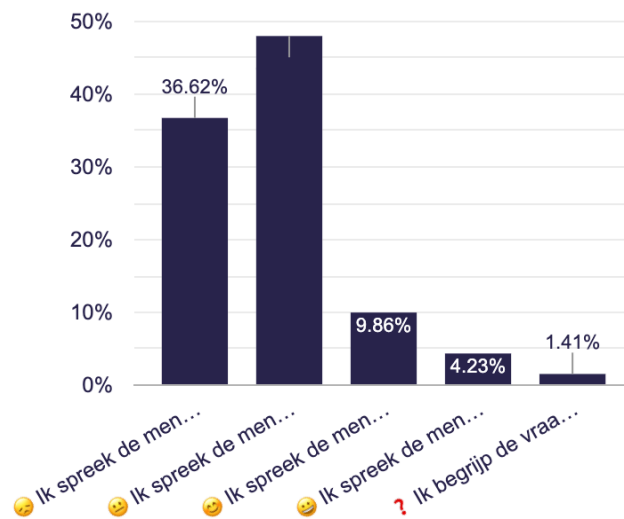
11: Leer je andere mensen kennen door je (vrijwilligers)werk?

12: Heb je behoefte aan meer contact met collega's?

13: Spreek je collega's ook buiten werktijd?

De niet volledig zichtbare antwoorden v.l.n.r.:

- 😞 Ik spreek de mensen die ik ken nooit buiten werktijd
- 😐 Ik spreek de mensen die ik ken soms buiten werktijd
- 😊 Ik spreek de mensen die ik ken vaak buiten werktijd
- 😄 Ik spreek de mensen die ik ken heel vaak buiten werktijd

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- (vrijwilligers)Werk kan het vinden van werk ondersteunen via sociale contacten.
- (vrijwilligers)Werk helpt bij het opbouwen van netwerken en integratie in de gastgemeenschap.
- Vriendschappen via (vrijwilligers)werk zijn meestal beperkt en grotendeels formeel.
- Nieuwkomers hebben behoefte aan bredere netwerken en betere begeleiding om kansen te benutten.

Vrijwilligerswerk en werkgelegenheid:

Een groot deel van de deelnemers aan de expertpool werkt al of deed vrijwilligerswerk. Een aantal mensen gaven aan dat juist het hebben van sociale connecties voor hen een belangrijke rol speelde in het vinden van (vrijwilligers)werk.

Ik heb deze baan via mijn netwerk gevonden. De gemeente heeft mij niet geholpen met het vinden van vrijwilligerswerk of betaald werk. Alle opties die ze aanboden pasten totaal niet. — Man, 30-40, Syrië, B1-route, 2022, 2023, Woning Vaals, betaald werk, alleenstaand

Wel gaf een van de deelnemers aan dat naast het vinden van werk via je netwerk het fijn zou zijn als de gemeente een overzicht had van plekken waar je (vrijwilligers)werk kunt doen.

Vrijwilligerswerk en integratie

Over het algemeen benadrukten de deelnemers van de expertpool dat vrijwilligerswerk belangrijk is om netwerk uit te bereiden, de gastgemeenschap te leren kennen, taalvaardigheden te verbeteren en stereotypen over nieuwkomers te doorbreken.

Ik ben nog maar net begonnen, ik doe drie maanden vrijwilligerswerk. Ik begon al met de hoop dat het goed zou zijn. Zelfs nu herkennen mensen me van het taalcafé of school in de supermarkt en groeten me. Dat maakt me erg blij. Ik denk dan: langzaam begin ik mensen te leren kennen. — Vrouw, 40-50, Turkije, B1-route, 2024, 2025, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Juist de exposure aan taal en interactie tijdens (vrijwilligers)werk maakt dat mensen sprongen maken in het leren van de taal. Dit kan zelfs ook gedeeltelijk compenseren wanneer taalonderwijs onvoldoende aansluit bij de behoefte en het niveau van mensen die inburgeren. Waar mogelijk zouden mensen, wanneer ze dat willen, dan ook meer vrijwilligerswerk moeten kunnen doen.

Ik ga naar school en doe vrijwilligerswerk, maar het is onvoldoende want het onderwijs is niet goed genoeg. Het contact door vrijwilligerswerk helpt mij veel meer. Voordat ik hier mee begon, ruim een maand geleden, was het zwaar voor mij. Ik bleef thuis en had geen sociale contacten. Mijn vrijwilligerswerk is de eerste kans om te interacteren met Nederlanders. Ik wil graag meer vrijwilligerswerk doen en meer mensen ontmoeten. — Man, 50-60, Syrië, Z-Route, 2024, 2025, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Het vrijwilligerswerk in een taalrijke omgeving is van toegevoegde waarde. Zo gaven enkele deelnemers aan dat het beschikbare vrijwilligerswerk niet altijd geschikt is voor taalontwikkeling en er meer een gevoel is dat ze als gratis arbeidskrachten worden gebruikt.

Sociale contacten via vrijwilligerswerk

Over het algemeen gaven nieuwkomers aan dat vrijwilligerswerk vooral formele netwerken oplevert en (nog) geen hechte vriendschappen. Relaties strekken zich zelden uit buiten de werkplek.

“Mijn band met mijn collega’s beperkt zich tot werk, en na werk zijn er geen mogelijkheden geweest om bij elkaar te komen. Ze zijn een keer bij mij thuis op bezoek geweest, en toen voelde ik me heel erg gewaardeerd.” – Man, 50-60, Jemen, B1 route, 2022, 2024, woning Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Hier spelen mogelijk ook culturele verwachtingen een rol. Dit is niet specifiek onderzocht, maar uit meerdere voorbeelden in dit onderzoek blijkt dat deelnemers worstelen met culturele normen. Er komt vaker naar voren dat mensen afstand ervaren van burens en collega’s terwijl ze juist behoefte hebben aan nabijheid, bijvoorbeeld door mensen thuis uit te nodigen.

Tenslotte benadrukten mensen dat vrijwilligers mogelijkheden moeten aansluiten bij hun ervaring en achtergrond om zo juist ook aansluiting te kunnen vinden met mensen die eenzelfde soort achtergrond delen qua werkveld.

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Het hebben van (vrijwilligers)werk draagt eraan bij dat inburgeraars nieuwe mensen leren kennen en draagt bij aan taalontwikkeling, maar leidt niet vanzelfsprekend tot duurzame sociale relaties.. Contacten blijven vaak formeel en beperkt tot de werkcontext, waardoor die behoefte blijft bestaan, ook wanneer mensen (vrijwilligers)werk hebben.
- (Vrijwilligers)werk functioneert vooral als opstap naar sociale verbinding wanneer de werkplek voldoende ruimte biedt voor interactie, begeleiding en taalgebruik. In een taalrijke en ondersteunende omgeving draagt werk sterker bij aan netwerkopbouw en integratie.
- De mogelijkheden om via (vrijwilligers)werk sociale contacten op te bouwen verschillen per groep en context, zoals leerroute, leeftijd en woonplaats. Met name in omliggende gemeenten en voor mensen in de Z-route blijft de behoefte aan meer en intensiever contact groot.

Werk: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De resultaten uit de survey en expertpool laten zien dat (vrijwilligers)werk een belangrijke rol speelt in het leren kennen van nieuwe mensen, het oefenen van de taal en het vergroten van maatschappelijke participatie.

Tegelijkertijd blijkt dat (vrijwilligers)werk zelden automatisch leidt tot duurzame sociale relaties, doordat contacten vaak formeel blijven en beperkt zijn tot de werkcontext. De

mate waarin werk bijdraagt aan sociale verbinding hangt sterk samen met de kwaliteit van de werkplek, waaronder ruimte voor interactie, begeleiding en taalgebruik.

Aanbevelingen:

- Ondersteun inburgeraars door het in kaart brengen van alle mogelijkheden voor (vrijwilligers)werk vanuit de gemeente, zodat er een breder en daarmee passender aanbod is, met in ieder geval voldoende sociale interactie, in een taalrijke omgeving en voldoende begeleiding.
- Koppel mensen in de loop van de inburgering aan een Maastrichtenaar die hen kan helpen bij het vinden van werk en bij het vormen van een brug met informele netwerken. Hier zouden werkgevers ook een rol in kunnen spelen door hun werknemers te koppelen aan nieuwkomers.
- Zorg dat al het (vrijwilligers)werk dat door de gemeente en partners wordt aangeboden voldoende interactie- en taalelementen kent. Laat partners dit integreren in het (vrijwilligers)werk wanneer dit niet zo is, en ondersteun hen waar nodig. Bijvoorbeeld door samenwerkingen aan te gaan tussen aanbieders van (vrijwilligers)werk en maatschappelijke partners als RefugeeTeam.
- Biedt mogelijkheden voor mensen in de Z-route of oudere mensen om meer vrijwilligerswerk te doen dan de Wet inburgering voorschrijft als ze deze behoefte hebben, dat draagt bij aan het voorkomen van sociaal isolement.

Inburgeringsconsulent

De inburgeringsconsulent speelt een belangrijke rol in het proces van inburgering in Maastricht en fungeert als een centrale vraagbaak. Helpt de inburgeringsconsulent mensen ook om nieuwe contacten op te doen?

Verbindende thema's: Banden & Bruggen

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat inburgeringsconsulenten een belangrijke rol spelen als aanspreekpunt voor nieuwkomers. Vooral als mensen vragen hebben, is het van belang dat ze hun weg naar hun inburgeringsconsulent weten te vinden. Daarvoor is het belangrijk dat er een vertrouwensband tussen consulent en inburgeraar is en dat de consulent bereikbaar is. Uit de praktijk weten we dat er vaker wissels zijn en dat dit een effect heeft op de vertrouwensband met de consulent. Specifiek in dit onderzoek hebben we aanvullend nog gevraagd naar de behoefte van inburgeraars aan de hulp van de consulent bij het bouwen van een netwerk.

Binnen deze indicator hebben we gekeken naar twee onderzoeksthema's (outcomes):

1. Hoe ervaren inburgeraars de relatie met hun inburgeringsconsulent?
2. Speelt de inburgeringsconsulent ook een rol in het opbouwen van een sociaal netwerk in Maastricht en is hier behoefte aan?

1. Inburgeringsconsulent

Survey

Op basis van de resultaten van de survey die door 89 mensen is ingevuld. Namelijk de mensen die aangaven dat ze op dit moment een inburgeringsconsulent hebben.

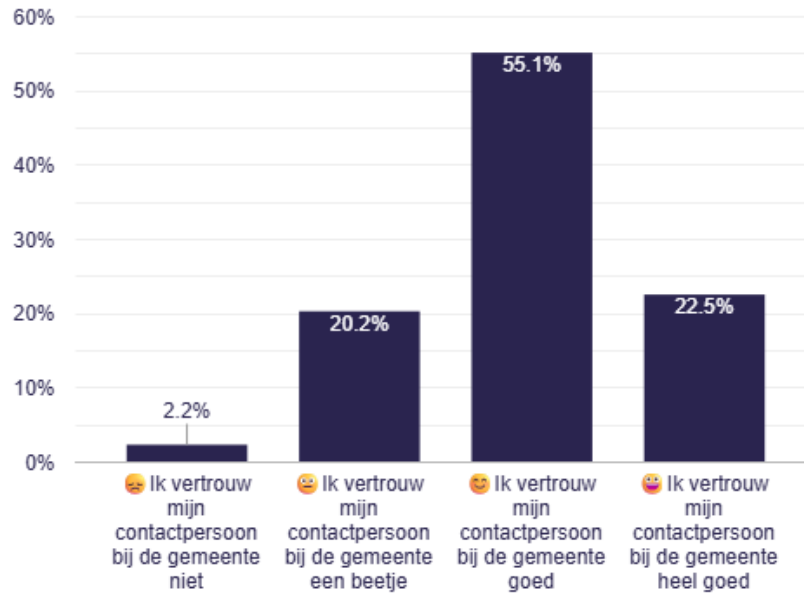
- Er is over het algemeen een groot vertrouwen in de inburgeringsconsulent.
- De meeste mensen gaan soms naar hun inburgeringsconsulent als ze vragen hebben.
- Voor meer dan de helft van de mensen speelt hun inburgeringsconsulent ook een rol in het opbouwen van een sociaal netwerk.

Zoomen we in op de data dan zien we dat:

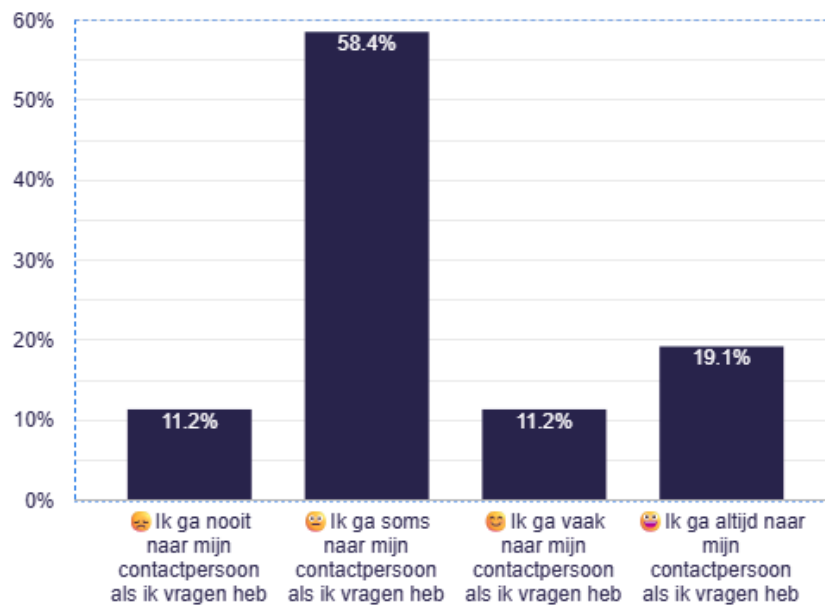
- Er is een hoger vertrouwen bij 50 jaar en ouder en 60-plussers gaan ook vaker altijd naar hun inburgeringsconsulent bij vragen. Tegelijkertijd geven ze aan dat hun consulent minder helpt bij de opbouw van een sociaal netwerk.
 - Tegelijkertijd zagen we dat de behoefte aan meer contacten bij ouderen juist wat hoger ligt.
- Bij mensen die de inburgering hebben afgerond en/of in 2022 zijn begonnen ligt het vertrouwen lager en helpen inburgeringsconsulenten relatief minder vaak bij het opbouwen van een netwerk.

- Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat juist deze groep in de opstartfase van de Wet inburgering 2021 begeleid werd en consulenten toen ook nog hun rol moesten uitvinden onder deze wet.
- Mensen in de Z-route en de Onderwijsroute/B1-entree gaan relatief vaker naar hun consulent met vragen.
 - Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat deze routes intensiever zijn dan de B1-route.

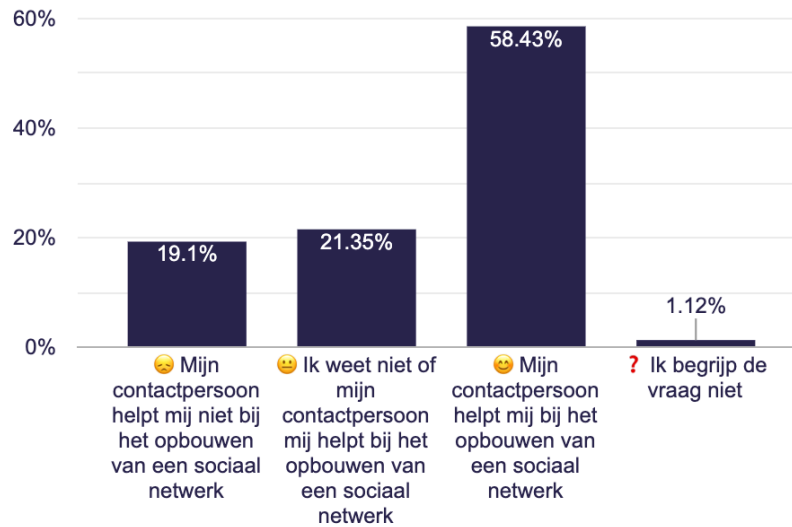
15: Vertrouw je jouw inburgeringsconsulent?

16: Ga je naar je inburgeringsconsulent als je vragen hebt?

17: Helpt jouw inburgeringsconsulent je bij het opbouwen van een netwerk?

Expertpool

In de expertpool geven deelnemers aan dat:

- Deelnemers waarderen hun inburgeringsconsulent over het algemeen en onderkennen de belangrijke rol die ze spelen.
- Sommige deelnemers missen extra ondersteuning van hun inburgeringsconsulent of hebben het gevoel dat ze worden tegengewerkt.
- Deelnemers zien een rol voor inburgeringsconsulenten om hen op weg te helpen met sociale contacten, onder andere door hen te wijzen op activiteiten en geschikte mogelijkheden voor vrijwilligerswerk waar ze contacten kunnen leggen.

Rol van de contactpersoon

De meeste deelnemers gaven aan tevreden te zijn met hun inburgeringsconsulent. Ze benadrukten de belangrijke rol van de inburgeringsconsulent bij het oplossen van problemen, het ondersteunen van persoonlijke kwesties en het begeleiden van trajecten voor integratie of werk. Deze relatie werd gezien als essentieel voor een soepele, flexibele en effectieve communicatie.

🗣️ Ik ben tevreden. Zij begeleidt mij, vooral bij het vinden van werk en alles rondom mijn kind.

Ja, zij heeft een invloed op mijn leven. Zij vertrouwt mij en ik vertrouw haar ook. – Vrouw, 30-40, Turkije, B1-route, 2019, 2022, woning Maastricht, betaald werk, alleenstaande moeder

Complexe vragen

Aan de andere kant gaven de deelnemers aan dat inburgeringsconsulenten wel meewerkten bij eenvoudige taken, maar vaak weigerden te helpen bij zaken die complexer zijn. Onderstaande voorbeelden gingen bijvoorbeeld over de aankoop van een auto en een verzoek voor vrijwillige terugkeer.

☞ Ik kreeg een boete omdat ik een auto had gekocht en dit viel me zwaar. De auto voldeed aan alle eisen. Mijn contactpersoon was niet behulpzaam maar legde regels op waarvan ik niet eens wist dat ze bestonden. – Man, 30-40, Syrië, B1-route, 2022, 2023, Woning Vaals, betaald werk, alleenstaand

☞ Ik vertelde hem dat ik me had aangemeld voor vrijwillige terugkeer, en ik moet nu allerlei formulieren invullen die ik niet begrijp. Hij helpt me niet. Ik bel hem als er urgente situaties zijn maar hij neemt niet op. Ik heb zijn hulp nodig want ik zit echt in de problemen! – Vrouw, 18-30, Syrië, Z-route, 2020, 2024, Woning Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaand

Sommige deelnemers gaven aan dat een inburgeringsconsulent die druk uitoefent, in plaats van flexibel is, hun leven bemoeilijkte en vaak makkelijker opties koos in plaats van de individuele keuzes van nieuwkomers te ondersteunen.

☞ Hij/zij biedt mij geen echte dienst. Als we een afspraak hebben over problemen, gaan we erheen en vertrekken zonder dat het geregeld is. Ik onderzoek zelf en leer zelf. Door onze vragen niet te beantwoorden, ontmoedigt hij/zij ons. – Man, 18-30, Turkije, B1 route, 2021, 2022, woning Maastricht, betaald werk, bij ouders

Hier zit mogelijk ook een mismatch tussen de verwachtingen die de inburgeraar heeft en de verwachting die de inburgeringsconsulent heeft, bijvoorbeeld ten aanzien van zelfredzaamheid.

Contactpersonen en sociale netwerken

De meeste deelnemers gaven aan dat contactpersonen momenteel geen taken hebben om sociale contacten te bevorderen, terwijl deze behoefte er bij deelnemers wel degelijk was, bijvoorbeeld om te weten te komen welke activiteiten bevorderlijk zijn om sociale contacten op te bouwen.

☞ Hij heeft voor mij geen rol gespeeld. Hij heeft me nooit meer verteld over de omgeving waar ik woon, hij motiveerde me niet en heeft me ook niet geholpen om plekken te vinden waar ik andere mensen kan ontmoeten. – Man, 30-40, Syrië, B1-route, 2022, 2023, Woning Vaals, betaald werk, alleenstaand

De rol die de inburgeringsconsulent daarin speelt is dus met name om inburgeraars op weg te helpen om sociale contacten te leggen, bijvoorbeeld door hen te wijzen op waar iemand woont en wat er te doen is.

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Een onderlinge vertrouwensband tussen de inburgeringsconsulent en inburgeraar is een belangrijk startpunt, maar leidt niet vanzelfsprekend tot hulp bij het opbouwen van sociale netwerken.

- Hoewel veel inburgeraars hun consulent benaderen bij vragen, ervaren zij dat ondersteuning bij complexere of meer persoonlijke vraagstukken, waaronder sociale contacten, beperkt is of buiten de huidige rol opvatting valt.
- Verschillen tussen groepen laten zien dat zowel de behoefte aan ondersteuning als de tevredenheid over de inburgeringsconsulent uiteenlopen. Oudere inburgeraars hebben relatief meer behoefte aan hulp bij netwerkopbouw, maar zijn daar minder tevreden over. Mensen in de Z-route en Onderwijsroute/B1-entree benaderen hun consulent vaker met vragen, terwijl het vertrouwen lager ligt bij mensen die de inburgering hebben afgerond en/of in 2022 zijn begonnen.
- Uit de resultaten komt een duidelijke behoefte om door de inburgeringsconsulent wat meer op weg geholpen te worden bij het kunnen bouwen aan sociale contacten, door te helpen bij het vinden van activiteiten, vrijwilligerswerk en andere contexten waarin brugcontacten kunnen ontstaan.

Inburgeringsconsulent: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De gecombineerde resultaten laten zien dat inburgeringsconsulenten een belangrijke rol spelen in het leven van nieuwkomers als schakel in het inburgeringstraject. Tegelijkertijd blijkt dat hun rol in de praktijk vooral gericht is op begeleiding en handhaving, terwijl er ook behoefte is aan ondersteuning bij sociale netwerkopbouw. Wanneer consulenten optreden als gids en wegwijzer naar sociale activiteiten en contacten, kunnen zij een belangrijke brug vormen tussen nieuwkomers en de lokale samenleving.

Aanbevelingen:

- Maak een uitgebreide sociale kaart die ook te raadplegen is voor nieuwkomers. Niet alleen met de welzijnsorganisaties maar ook met een overzicht van activiteiten en mogelijkheden die bijdragen aan sociale interactie.
- Laat inburgeringsconsulenten aan het begin van de inburgering uitvragen welke behoefte mensen hebben op sociaal gebied en of ze ook hulp kunnen gebruiken bij het identificeren van plekken waar ze anderen kunnen ontmoeten of bij het leggen van eerste contacten. Herhaal deze uitvraag periodiek, omdat de behoeften voor sociale contacten kunnen veranderen in de loop van het inburgeringstraject.
- Leg meer nadruk op de rol van de inburgeringsconsulent als gids in plaats van als handhaver. Als gids kunnen consulenten ook de rol opnemen om te helpen met sociaal contact. Mogelijk zijn er andere gemeenten in het land die deze rol ook op zo'n manier invullen.
- Denk daarbij ook aan tijd, mandaat en een duidelijke rolafbakening voor de consulent, ook om te voorkomen dat begeleiden naar sociale contacten op een al vol takenpakket komt.

Opvang

Mensen die nog in de asielopvang wonen, hebben vaak nog geen zekerheid over verblijf in Nederland en geen duidelijkheid over waar ze gaan wonen. Dat heeft een effect op het opbouwen van een sociaal netwerk.

Verbindende thema's: Banden & bruggen

Inleiding

Uit gesprekken met de gemeente Maastricht klinkt ook de wens om een beeld te kunnen schetsen wat er speelt op sociaal vlak voor mensen die nog in de opvang wonen. Ervaren zij extra uitdagingen en zijn er manieren om deze uitdagingen te verkleinen. Op deze manier kunnen mensen die nog in de opvang wonen ook al in een vroege fase bouwen aan een sociaal netwerk. Binnen deze indicator hebben we specifieke vragen behandeld van mensen die nog woonachtig zijn op het azc (expertpool) of die op het azc hebben gewoond (expertpool/survey).

1. Zijn er voldoende mogelijkheden om mensen te ontmoeten in de tijd dat je op het azc woont?
2. Welke extra obstakels ervaren mensen die op het azc wonen in het bouwen en onderhouden van een sociaal netwerk.

1. Ervaringen op het azc

Survey

Op basis van de resultaten van de survey die door 60 mensen is ingevuld, namelijk de mensen die aangaven dat ze ook op een azc in de buurt van Maastricht hebben gewoond.⁶

- In lijn met het leren kennen van andere mensen geeft ca. 2/3 aan niet genoeg mensen te leren kennen.
- 2/3e van de mensen geven aan dat er te weinig mogelijkheden waren of dat ze niet weten of er genoeg mogelijkheden waren.

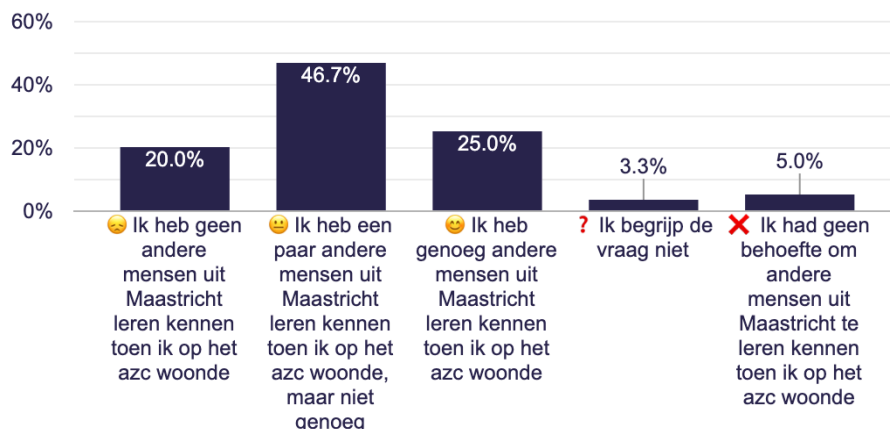
Zoomen we in op de data dan zien we dat:

- Jongeren (18-30 jr) hebben relatief vaker genoeg mensen leren kennen, ouderen (50+) juist relatief minder.
 - Dit is in lijn met de trend uit de survey dat jongeren over het algemeen vaker genoeg mensen leren kennen.
- Mensen die nu woonachtig zijn op het azc hebben vaker voldoende mensen leren kennen.

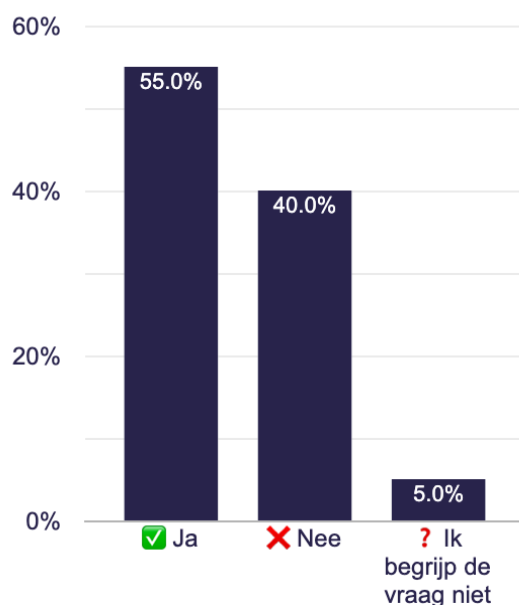
⁶ Het andere deel van de respondenten heeft wellicht op een locatie elders gewoond en/of niet op een azc gewoond vanwege gezinshereniging/gezinsmigratie. De originele vraag luidde namelijk: *Woon(de) je in een azc in de buurt van Maastricht?* Het is daarbij niet gevraagd van wanneer tot wanneer ze op een azc verbleven en op welke locatie ze precies verbleven.

- Mogelijk is het azc in Maastricht tegenwoordig toegankelijker en/of toegankelijker in vergelijking met andere opvanglocaties.
- Vrouwen konden relatief iets minder deelnemen aan activiteiten
- Mensen die nu geen (vrijwilligers)werk hebben, konden ook vaker niet deelnemen aan activiteiten.
 - In lijn met ander onderzoek heeft inactiviteit op het azc als gevolg dat mensen later ook minder kunnen participeren.

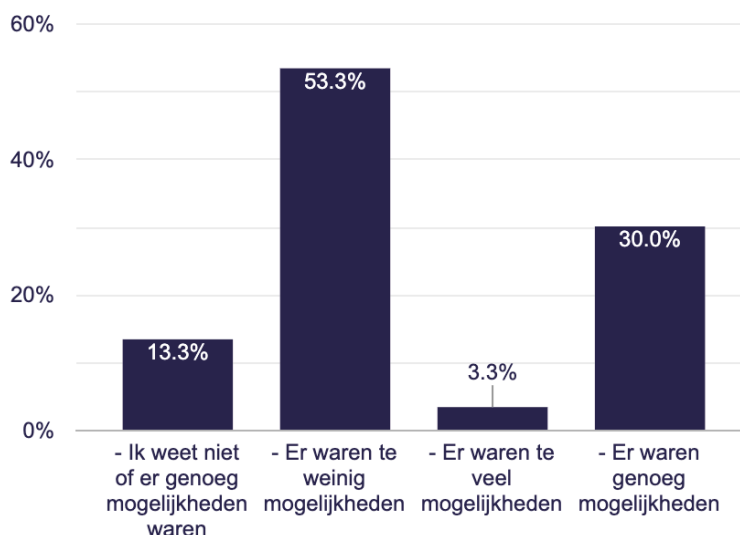
18: Kon je andere mensen uit Maastricht leren kennen toen je op de opvang woonde?

19: Kon je deelnemen aan activiteiten buiten het azc?

20: Waren er voldoende mogelijkheden om andere mensen te leren kennen?

Expertpool

In de expertpool namen drie deelnemers deel die nog woonachtig waren op het azc Maastricht en daarom op die situatie konden reflecteren:

- De huidige inrichting van het asielstelsel heeft veel effect op de mate waarin je connecties aan kan gaan.
- Een locatie als een azc biedt weinig mogelijkheden om mensen te ontmoeten.

Asielstelsel

Binnen het huidige stelsel zijn er verschillende factoren die het voor mensen in de asielprocedure nog ingewikkelder maken om connecties aan te gaan. Naast eerder genoemde elementen die het moeilijk maken om sociale relaties aan te gaan zoals taal, culturele verschillen en stereotypering (des te meer), spelen extra factoren mee. Zo vraagt de procedure veel van mensen hun mentaal welzijn en is er weinig ruimte in je hoofd.

☞ Het is zwaar dat je een lange tijd in de asielprocedure zit. Dat leidt tot mentale problemen. Ik zie dat sommige mensen een hekel hebben aan azc bewoners. En als je geen Nederlands kan is het nog moeilijker om je weg te vinden. — Man, Nigeria, geen route, 2020, -, azc, Maastricht, alleenstaand

Naast mentale problematiek vanwege wachttijden spelen willekeurige verplaatsingen ook een rol, zowel in het opbouwen van banden met mensen binnen het azc als met mensen buiten het azc. Wanneer je zelf of nieuwe vrienden/kennissen meermaals worden verplaatst, verdwijnt je vertrouwen dat je voor langere tijd met iemand een relatie kan opbouwen.

☞ Vrienden die je maakt worden misschien overgeplaatst, en dan zie je ze niet meer. Van sommigen weet ik nieteens waar ze heen gingen. Dat leidt tot een gevoel van verlies. Een vergelijkbaar gevoel als toen ik mijn land, familie en vrienden verliet. Het doet te veel pijn, dus

ik maak geen vrienden meer. Ik heb al op zes azc's gewoond. – Man, Nigeria, geen route, 2020,-, azc, Maastricht, alleenstaand

Verplaatsingen hebben daarmee niet alleen een effect op degene die wordt verplaatst, maar ook op de mensen die achterblijven. Naar buiten toe speelt stereotypering voor mensen in de asielprocedure een nog grotere rol en kan dat bijvoorbeeld effect hebben op de mogelijkheden die er zijn voor werk.

Als ik naar mijn netwerk kijk zie ik dat ik kansen mis. De meeste kansen gaan aan mij voorbij omdat ik asielzoeker ben. – Man, 30-40, Soedan, geen route, 2023, -, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, met gezin

Tenslotte, zoals we zagen in het eerste hoofdstuk, geeft meer toekomstperspectief door een verblijfsvergunning ook meer mogelijkheden om uiteindelijk een netwerk te bouwen. Met name omdat dit bijvoorbeeld ook uiteindelijk leidt tot huisvesting en de mogelijkheid om te reizen.

Ja, ik denk dat een verblijfsvergunning een positief effect heeft op mijn sociale contacten. Het zal de vooroordelen over mijn huidige (woon)situatie verminderen. Ik denk dat mensen beter reageren als ze weten dat je mag blijven. Het zal ook helpen voor de contacten van mijn zoon. We hebben dan een huis en dan kan ik mijn kennissen en zijn vriendjes uitnodigen bij ons thuis. Het feit dat we dan ook mogen reizen helpt ook voor onze contacten. We mogen nu de grens niet over. Wanneer we dat wel mogen kan ik weer op bezoek bij vrienden. – Vrouw, 30-40, Libanon, geen route, 2024, -, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Locatie

Naast de beperkingen die meespelen vanwege het feit dat mensen in de asielprocedure zitten speelt de locatie ook een rol. Allereerst helpt het dat het azc Maastricht een bushalte in de buurt heeft, wat in tegenstelling tot andere locaties de mogelijkheden vergroot om sociale activiteiten te ondernemen en er op uit te gaan. Daarvoor moet er echter wel echt op een andere locatie afgesproken worden. Het azc heeft geen mogelijkheden om andere mensen uit te nodigen.

We missen een plek waar je kan barbecueën bijvoorbeeld. Samen met mensen rondom de barbecue. Dat is een makkelijke manier om mensen te ontmoeten. Mensen genieten daarvan en je voert gesprekken. Dan kan ik mensen uitnodigen op een andere plek dan waar ik nu woon op het azc. Bijvoorbeeld om mijn zoons verjaardag te vieren. – Vrouw, 30-40, Libanon, geen route, 2024,-, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Maar juist ook het feit dat mensen weten dat je op een azc-locatie woont draagt bij aan stereotypering die nog hardnekkiger kan zijn dan wanneer iemand al een huis heeft. Dit kan leiden tot meer isolement. Zelfs ook wanneer iemand kinderen heeft.

🗣️ Je ziet dat mensen een oordeel hebben. Ik ben een vluchteling. Dat alleen al maakt het moeilijk om contacten te leggen. Als ik iemand ontmoet en diegene vraagt: ‘Waar woon je?’ Dan zie ik direct dat hun lichaamstaal verandert wanneer ik zeg dat ik op het azc woon. [...] Ik kan geen vriendjes uitnodigen voor mijn zoon omdat ouders bang zijn om hun kinderen hierheen te brengen. Ik zou willen dat ouders dat wel zouden doen en geen angst voelen. Nu heeft het direct effect op de contacten van mijn zoontje. — Vrouw, 30-40, Libanon, geen route, 2024, -, azc Maastricht, vrijwilligerswerk, alleenstaande moeder

Analyse

Als we de inzichten uit de survey en de expertpool analyseren, komen de volgende kernpunten naar voren:

- Naast algemene uitdagingen die inburgeraars hebben om sociale contacten te leggen, kennen mensen die op het azc wonen nog extra uitdagingen, waaronder stereotypering en mentale druk door lange wachttijden.
- Verhuizingen tussen azc's ondermijnen niet alleen bestaande sociale banden, maar verminderen ook de bereidheid om nieuwe relaties aan te gaan, uit zelfbescherming tegen herhaald verlies.
- Het azc kent geen/onvoldoende ontmoetingsplekken wat zowel het opbouwen van banden als het slaan van bruggen beperkt, doordat er weinig mogelijkheden zijn om mensen te ontvangen en het wonen op een azc stigmatiserend werkt in contact met de buitenwereld.
- Hoewel de behoefte aan sociale contacten groot is, maken deze contextuele factoren het voor mensen in de opvang structureel moeilijk om duurzame netwerken op te bouwen.

Opvang: overkoepelende inzichten

Synthese van resultaten: De resultaten uit de survey en expertpool laten zien dat mensen in de opvang structureel worden belemmerd in het opbouwen van sociale netwerken. Niet een gebrek aan motivatie, maar onzekerheid over verblijf, mentale belasting, verplaatsingen en de stigmatiserende werking van het azc beperken zowel het vormen van sociale banden als het slaan van bruggen met de lokale gemeenschap. Tegelijkertijd is de behoefte aan sociale contacten groot, wat onderstreept dat vroeg investeren in sociale verbinding tijdens de opvangfase van groot belang is.

Aanbevelingen:

- Verken samen met het COA welke mogelijkheden er zijn om het azc toegankelijker te maken, bijvoorbeeld voor ouders met kinderen, en of het mogelijk is om activiteiten op locatie te organiseren voor de buurt, zodat de afstand die mensen tot het azc voelen wordt verkleind. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij bestaande concepten zoals Het Nieuwe BuurThuis of A Beautiful

Mess. Dit doorbreekt stigmatisering en ondersteunt bij het creëren van laagdrempelige brugcontacten tussen bewoners van het azc en de buurt.

- Verken met COA welke mogelijkheden er zijn om verhuizingen tot een minimum te beperken, zoals in gemeenten als Oss, Eindhoven, Groningen, Meierijstad, Hengelo en Rheden. Zo kun je als gemeente vroeg investeren in participatie en sociale netwerken van mensen op de opvang en voorkom je dat mensen uit zelfbescherming geen netwerk opbouwen.
- Bied mensen vanuit de opvang een basis in Nederlands (en eventueel Maastrichts). Dit verlaagt sociale drempels, maakt eerste brugcontacten vóór de inburgering mogelijk en helpt om tijdens de inburgering makkelijker te interacteren met de ontvangende gemeenschap.

Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de survey en de expertpool zien we binnen dit onderzoek een aantal brede patronen die terugkomen als het gaat om sociale connecties in Maastricht. Deze patronen laten deels zien hoe beleid, uitvoering en de leefwereld van nieuwkomers elkaar beïnvloeden.

Overkoepelende conclusies

De belangrijkste conclusies zijn:

1. **Sociaal netwerk:** Inburgeraars hebben behoefte aan meer sociale contacten, met name met mensen die al langer in Maastricht wonen. Hoewel banden binnen de eigen gemeenschap vaak emotionele steun bieden, blijven brugcontacten vaak vluchtig en niet permanent, terwijl er behoefte is aan dieper contact (soms als “vervanging” van achtergelaten vrienden/familie). De taal, stereotypering, mentale last van de asielprocedure, verhuizingen en culturele verschillen maken het lastig om contact te leggen. Bestaande en nieuwe ontmoetingsplekken die inclusief zijn zouden kunnen bijdragen aan betere contacten.
2. **Positieve ontmoetingen:** Positieve ervaringen op lokaal niveau wanneer mensen net in Maastricht wonen zijn bepalend voor hoe inburgeraars zich verhouden tot hun netwerk in Maastricht en hun gevoel welkom te zijn. Met name racisme en discriminatie hebben hier een sterk negatief effect op, omdat dit mensen het gevoel geeft dat ze er niet bij horen en niet zichzelf kunnen zijn.
3. **(vrijwilligers)werk:** Wanneer (vrijwilligers)werk talig is en voldoende mogelijkheden biedt voor interactie kan dit zowel bevorderlijk zijn voor taalontwikkeling als voor sociale verbinding (bruggen). Om passend (vrijwilligers)werk te vinden spelen de gemeente en partners een belangrijke rol als gids maar juist ook in het bieden van een netwerk. De inburgeringsconsulent kan dan in kaart brengen welke activiteiten en (vrijwilligers)werk past bij de sociale behoefte van inburgeraars, en waar nodig begeleiding bieden.
4. **Opvang:** Mensen die op het azc wonen ervaren grotere obstakels om een sociaal netwerk op te bouwen, zowel binnen het azc als daarbuiten. Tegelijk liggen hier kansen om mensen in een vroege fase al te laten bouwen aan een netwerk, wanneer ze nog in het azc wonen. Door het azc toegankelijker te maken, verhuizingen te beperken en een vroege basis in de taal te bieden. Voor dit laatste punt biedt het landelijke coalitieakkoord aanknopingspunten en zijn er al diverse gemeenten die dit (gaan) organiseren vanaf de azc-fase. Het is dan wel van belang om samen met bewoners van de opvang te onderzoeken op welke wijze dit aangeboden kan worden.
5. **Rol gemeente:** De relatie met de gemeente is belangrijk en nieuwkomers hebben over het algemeen vertrouwen in de organisatie, maar in de praktijk sluit de ondersteuning niet altijd aan bij de specifieke behoeften en achtergronden van nieuwkomers. Met name jongeren en mensen in verschillende fases van de inburgering ervaren dat informatie,

begeleiding en doorverwijzing naar sociale mogelijkheden niet altijd toereikend zijn, waardoor kansen om sociale verbindingen op te bouwen onbenut blijven.

Betekenis voor de gemeente

De bevindingen laten zien dat sociale connecties nauw verweven zijn met meer concrete onderdelen in de inburgering zoals taal en werk en dat deze elementen effect op elkaar hebben. Een goede basis om een leven op te bouwen ligt in een sociaal netwerk. Dat vereist niet alleen inspanningen van inburgeraars maar ook van de ontvangende maatschappij. Tegelijkertijd maakt dat het een complexer thema om verandering op te bewerkstelligen, omdat sociale relaties met name tussen mensen plaatsvinden en je als gemeente en partners daar geen rol in hebt en alleen in kunt faciliteren.

Overkoepelende aanbevelingen

Uit de inzichten halen we de volgende overkoepelende aanbevelingen. Per hoofdstuk zijn ook aanbevelingen opgenomen. Niet alle aanbevelingen uit de hoofdstukken komen ook terug in onderstaande overkoepelende aanbevelingen:

Beleid

- Ontwikkel een programma voor of aan het begin van de inburgering om inburgeraars in staat te stellen om veel nieuwe mensen te ontmoeten, gericht op herhaalde en positieve ontmoetingen, om een basis te leggen voor mogelijke duurzame contacten.
- Vergroot de focus binnen bestaande inburgeringsprogramma's op het ontmoeten van mensen en interacties aangaan, zodat nieuwkomers naast banden binnen de eigen gemeenschap voor sociale steun, brugcontacten opbouwen met anderen die al langer in Maastricht wonen.
- Ontwikkel structureel taalaanbod vanuit de opvang en voor de inburgering gericht om mensen een basis te geven om sociale interacties aan te gaan. Bouw dit aanbod stapsgewijs uit naar steeds meer taalaanbod in de praktijk en uiteindelijk naar taal via (vrijwilligers)werk. Dit vergroot niet alleen de taalvaardigheid, maar is ook bedoeld om sociale drempels te verlagen.
- Ontwikkel aanbod voor onder andere ouderen, mensen zonder (vrijwilligers)werk en mensen in de Z-route die, onder andere door een taalachterstand, een beperkter netwerk kunnen hebben. Bijvoorbeeld door het participatie-aanbod anders in te vullen. Dit draagt bij aan het voorkomen van sociaal isolement.

Uitvoering

- Koppel inburgeraars aan oud-inburgeraars en aan mensen die eenzelfde soort werkachtergrond hebben om ondersteuning en de weg naar (vrijwilligers)werk en brugcontacten te vergemakkelijken. Mogelijk kun je hier een database met contacten voor aanleggen.

- Bied alleen (vrijwilligers)werk aan vanuit de gemeente dat een taalcomponent en interactie biedt en ga zo nodig langs bij bestaande vrijwilligers locaties om dit te bespreken en afspraken te maken over kwaliteit, begeleiding of interactie.
- Breng de behoefte die mensen hebben aan sociaal contact vanaf een vroege fase in kaart en kijk hoe je als inburgeringsconsulent hier in kan ondersteunen, door bijvoorbeeld informatie te delen via een uitgebreide sociale kaart of eerste contacten te leggen. Doe dit zo mogelijk periodiek, omdat de behoefte kan veranderen door de tijd.

Samenwerking

- Promoot connecties op lokaal niveau door samenwerking op te zoeken binnen de gemeente en met welzijnsorganisaties onder andere via campagnes, openstellen van locaties en activiteiten gericht op ontmoeting.
- Zoek de samenwerking op met partijen die gespecialiseerd zijn in het voeren van complexe gesprekken of afdelingen in de gemeente die zich inzetten tegen racisme en discriminatie, om met inwoners en nieuwe inwoners te spreken over racisme, stereotypen en negatieve beeldvorming. Dit werkt niet alleen preventief, maar draagt ook bij aan sociale veiligheid en vertrouwen. Partijen die mogelijk dergelijke gesprekken zouden kunnen opzetten of expertise kunnen delen zijn discriminatie.nl (afdeling Limburg), Collectief Kapitaal, Stichting In Dialoog, Conversation Culture, Dialoog in Actie of met lokale organisaties zoals debatcentrum Sphinx, de bibliotheek of bij sport- of carnavalsverenigingen en buurtcentra.
- Verken welke locaties in Maastricht ervoor openstaan om actief nieuwkomers te verwelkomen en ontwikkel waar nodig samen met partners, nieuwkomers en mensen uit de buurt, ontmoetingsplekken in de wijk waar men kan samenkomen op basis van gezamenlijke interesses.
- Investeer met COA en partners in toegankelijke locaties waar mensen langer kunnen verblijven met faciliteiten die interactie bevorderen, zoals taalonderwijs, ontmoetingsplekken en sociale activiteiten.

Bijlage: Representativiteit

Om het onderzoek in perspectief te plaatsen omvat dit hoofdstuk een overzicht van het bereikte aantal respondenten in het onderzoek, afgezet tegen de totale aantallen inburgeraars in Maastricht en hun kenmerken.

Categorie	Kenmerk	Totaal	Survey	Expertpool	δ
Totaal	-	772/786 ⁷	124 (16% v tot)	17	☒
Gender	M V X Zeg ik liever niet [Niet ingevuld] ⁸	404 (52,3%) 368 (47,7%) 0 (0%)	64 (51,6%) 55 (44,4%) 3 (2,4%)	8 (47,1%) 9 (52,9%)	☒
Leeftijd	18-30 30-40 40-50 50-60 60+	385 (48,9%) 210 (26,7%) 106 (13,5%) 65 (8,3%) 20 (2,5%)	44 (35,5%) 30 (24,2%) 28 (22,6%) 14 (11,3%) 8 (6,5%)	6 (35,3%) 5 (29,4%) 1 (5,8%) 4 (23,5%) 1 (5,8%)	☐
Land van herkomst (top 5)	Syrië Eritrea Turkije Jemen Rusland	307 (39,8%) 47 (6,1%) 44 (5,7%) 37 (4,8%) 30 (3,9%)	51 (42,9%) 9 (7,6%) 8 (6,7%) 8 (6,7%) 5 (4,2%)	7 (41,2%) 0 ⁹ (0%) 4 (23,5%) 2 (11,8%) 0 (0%)	☒
Leerroute	Onderwijs-/ B1-entree route ¹⁰ Z-route B1-route Niet begonnen [Niet ingevuld]	Data niet bekend	17 (13,7%) 13 (10,5%) 75 (60,5%) 14 (11,3%) 5 (4%)	2 (11,8%) 5 (29,4%) 7 (41,2%) 3 (17,6%)	☐
Woonplaats	Maastricht Vaals Valkenburg Meerssen	609 (77,5%) 34 (4,3%) 54 (6,9%) 54 (6,9%)	90 (72,6%) 7 (5,6%) 6 (4,8%) 4 (3,2%)	11 (64,7%) 2 (11,8%) 0 (0%) 0 (0%)	☒

⁷ Een deel van de totalen is afgeleid uit data die op 17 november 2025 zijn gedeeld (772). Het andere deel is gedeeld op 12 januari 2026 (786). De totalen omvatten ook gezinsmigranten. Gezinsmigranten zijn in de expertpool niet meegenomen.

⁸ In de survey zijn de antwoorden [niet ingevuld], ingevuld met “ ? Ik begrijp de vraag niet”

⁹ Er waren twee Eritrese deelnemers uitgenodigd, maar beiden waren uiteindelijk niet aanwezig bij de bijeenkomst

¹⁰ In de survey werd gevraagd aan respondenten welke leerroute ze volgden. Daar werd de Onderwijsroute genoemd, in plaats van de B1 entree route die in de regio is opgezet. Er is op dit moment geen Onderwijsroute in Maastricht.

	Gulpen-Wittem Woont op azc [niet ingevuld]	35 (4,5%)	3 (2,4%) 8 (6,5%) 1 (0,8%)	0 (0%) 3 (17,6%) 1 (5,8%)	
Startjaar inburgering	2022 2023 2024 2025 Niet begonnen	85 (10,9%) 213 (27,6%) 329 (42,6%) 274 (35,5%)	27 (26,2%) 22 (21,3%) 25 (24,3%) 29 (28,2%) 21 ¹¹	6 (35,3%) 2 (11,8%) 4 (23,5%) 2 (11,8%) 3 (17,6%)	☐
Inburgering afgerond	Ja Nee Weet ik niet [niet ingevuld]	Data niet bekend	25 (20,2%) 92 (74,2%) 6 (4,8%) 1 (0,8%)		nvt
(vrijwilligers)werk	Ja Nee [niet ingevuld]	Data niet bekend	71 (57,3%) 45 (36,3%) 8 (6,5%)	14 (82,4%) 3 (17,6%)	nvt

Analyse op kenmerken

Op de totale populatie inclusief verschillende kenmerken kunnen we een goede vergelijking maken tussen de respondenten van de survey en de totale groep nieuwkomers in gemeente Maastricht. Voor deze kenmerken is sprake van een duidelijke verhouding tussen het aantal respondenten en de totale populatie, waardoor de resultaten **representatief** genoeg zijn om betrouwbare uitspraken te doen. Voor de totale populatie geldt dat er met een surveyrespons van 124 (16%) sprake is van:

- 95% betrouwbaarheidsniveau = Op basis van 124 behaalde respondenten kunnen we met 95% zeker stellen dat de gegeven antwoorden overeenkomen met de behoefte van de gehele populatie inburgeraars.
- 5% foutmarge = Op basis van 124 respondenten ligt de % verdeling voor de gehele populatie inburgeraars maximaal 5% onder en 5% boven het % in het antwoord.

Representatieve kenmerken:

Naast de totale populatie zijn er ook nog enkele kenmerken waarbij het % tussen de totale populatie en de surveypopulatie minder dan 5% verschilt.

- Gender
- Land van herkomst
- Woonplaats
- Leerroute

¹¹ De mensen die niet zijn begonnen worden niet meegenomen in het totale % omdat de totale cijfers alleen inburgeraars betreft.

Voor deze kenmerken laten de cijfers een verhouding zien die aansluit bij het totaal aantal nieuwkomers, waardoor de resultaten een goed beeld geven van de situatie in deze groepen.

Kenmerken waar de representativiteit beperkt is

Voor enkele kenmerken kunnen de resultaten niet representatief worden geïnterpreteerd. Dit komt doordat het aantal respondenten binnen deze subgroepen te klein is, of omdat de verdeling sterk afwijkt van de populatie. Het gaat om:

- Startjaar inburgering - meer mensen die in 2022 zijn gestart (waarvan een deel de inburgering heeft afgerond) hebben de survey ingevuld waardoor de verdeling totaal vs. survey afwijkt.¹²
- Leeftijd - relatief minder jongeren en meer ouderen hebben de survey ingevuld waardoor er een te sterke afwijking is.

Ondanks deze beperkingen geven de resultaten binnen deze kenmerken nog steeds waardevolle signalen. Ze moeten echter voorzichtig geïnterpreteerd worden en vooral gezien worden als **indicaties van ervaringen** en trends, niet als exacte projectie op de totale populatie.

Hoe deze informatie moet worden gelezen

De representatieve kenmerken geven een goed en betrouwbaar beeld van hoe nieuwkomers in gemeente Maastricht de onderzochte thema's ervaren. De kenmerken waar de representativiteit beperkt is, geven vooral richtinggevende inzichten. Over het algemeen krijgen kwantitatieve inzichten vooral betekenis in combinatie met de ervaringen uit de expertpool.

¹² Een deel van de populatie die in 2022 is begonnen staat wellicht ook niet meer in de totalen van de gemeenten omdat zij de inburgering hebben afgerond.